

Latvijas Kultūras akadēmija
Starpkultūru komunikācijas un svešvalodu katedra

RIKA EMANUELA ŠMITA ROMĀNA "L'ÉLIXIR D'AMOUR" TULKOJUMS UN AR

TO SAISTĪTĀJĀTĀJUMI

Bakalaura darbs

Autore:
Akadēmiskās bakalaura augstākās izglītības programmas "Mākslas"
Starpkultūru sakaru (Latvija un Francija) apakšprogrammas
4. kursa studente Lelde Dudare
(ID Nr. 20120306)

Darba vadītāja:
Mag. art., lektore Dace Pakule

Rīga
2016

SATURA R D T JS

IEVADS	3
1. EPISTUL RAIS ŽANRS	5
1. 1. Epistul r žanra raksturojums	5
1. 2. Ieskats epistul r žanra att st b	7
1. 3. Epistul r žanra izmantojums rom n "M las Eliks rs"	11
2. RIKA EMANUELA ŠMITA BIOGR FIJA UN DAI RADES IETEKMES	15
3. . E. ŠMITA ROM NA "M LAS ELIKS RS" TULKOŠANAS PROCESS.....	20
3. 1. Izv l t tulkošanas metode.....	20
3. 2. Tulkojam materi la anal ze	25
4. . E. ŠMITA ROM NA "L'ÉLIXIR D'AMOUR" TULKOJUMS.....	30
NOBEIGUMS	72
KOPSAVILKUMS.....	74
IZMANTOTO AVOTU UN LITERAT RAS SARAKSTS.....	75
SUMMARY	79
RÉSUMÉ.....	80

IEVADS

Daž dos veidos, bet cilvēki ir komunicējuši vienmēr, ar vārdu, žestu, vai rakstotā tekstā palīdzību. Tekstam var būt vairākas formas, tāpēc vārdu stulē ir viena no senākajām, kas jau izsenis nodrošina ne vien spēj komunicēt, bet arī ļauj paust savu viedokli, uzskatus un sajūtas. 18. gadsimts ir laiks, kad vārdu stulē iedomā stabilu vietu literatūrā, lielkoties romānos. Tiekst par spēcīgu ideoloģisko ieroci, jo nereti vairs netiek adresēti tikai vienam saņēmējam, bet jau rakstā šanas brīdī paredzēta publicēšanai. Kopš popularitātes, ko 17. gadsimtā guva portugāļu mēnes saraksts vārdu stulē "Portugāļu vārdu stulē" (*Lettres d'une Religieuse Portugaise*), epistulārais žanrs kļuva par galveno līdzekli, lai izpaustu jūtas un viedokļus. Paši strauji epistulārais žanrs attīstījās Francijā un Anglijā, kur cilvēki arvien vairāk pievērsās jūtu pasaulei. 18. gadsimta literatūras mērķis ir "mācīt un izklaidēt", tāpēc 18. gadsimta beigās dzimst ideja, ka literatūrai ir arī jāsavieno, un vārdu stulē ir lielisks līdzeklis sentimentālā stāstu veidā, jo tie lielkoties ir reakcijas, nevis darbības forma, kas, turklāt, ļauj detalizēti izklāst jūtas.

Bakalaura darbam izvēlēta tēma ir rīka Emanuela Šmita romāna "L'Élixir d'Amour" (*M las Eliksrs*, 2014) tulkojums no franču uz latviešu valodu, un ar šo tulkojumu saistīti jautājumi. Tēma ir izvēlēta, jo iepazīstoties ar franču rakstnieku un dramaturgu rīku Emanuelu Šmitu un viņa lugmā trešā kursa darba laikā, bakalaura darba autore vēlējās iepazīties ar arķdu no daudzajiem rakstnieka daiļliteratūras darbiem, savukārt veicot daiļdarba tulkojumu tiek stenota viņa nestāties piensumu Francijas kultūrā Latvijā, un to popularizēt. Darba galvenie mērķi ir iepazīties ar epistulāro žanra raksturojumu, sniegt ieskatu žanra attīstībā, izpētīt kā E. Šmits šo žanru izmanto romānā «M las Eliksrs», kā arī noskaidrot, kāpēc forma, kas slavas zenātrāda 18. gadsimtā, tiek izmantota 21. gadsimta romānā. Kā darba mērķis tiek izvirzīta arī tulkojuma izstrāde.

Tiek izvirzīti četri galvenie darba uzdevumi: 1) ievērot un izstudēt pieejamos avotus par epistulāro žanru, 2) iepazīties ar literatūras tulkošanas teoriju, 3) gūt priekšstatu par Šmita daiļradi un tās ietekmi, 4) veikt romāna "L'Élixir d'Amour" tulkojumu no franču uz latviešu valodu.

Bakalaura darba izstrādātie izmantotās divas metodes: aprakstošā metode, kas ļauj veikt epistulāro žanra detalizētu izpēti, apkopojot informāciju un balstoties uz daudzveidīgās literatūras apskatu, un literatūras tulkošana, lai stenotu romāna tulkojumu no franču uz latviešu valodu.

Darbu veido divas daļas - teorētiskā un praktiskā daļa. Teorētisko daļu veido trīs nodaļas un piecas apakšnodaļas. Pirmā nodaļa piedāvā epistulārā žanra raksturojumu, sniedz ieskatu žanra attīstībā, kā arī analizē tās izmantojumu romānā "Mālas Eliksrs". Darba otrā nodaļa tiek veltīta rīka Emanuela Šmita biogrāfijai, tādāpat tiek iekavēti arī neliels ieskats viņa daiļradē un tās iespējamās ietekmes. Teorētiskās daļas trešā nodaļa ir veltīta romāna tulkošanas procesam. Pirmajā apakšnodaļā tiek aprakstīta izvēlēto tulkošanas metode, savukārt otrajā apakšnodaļā ir tulkojuma materiāla analīze.

Bakalaura darbs lielākoties tiek balstīts uz rīcējumu autoru darbiem. Tajā ir iekavēti atsauces uz to diem tulkošanas teorētiskiem un tulkotājiem kā Landers Klifords, Mona Beikere, Filips Hārdijs, Ieva Zauberga.

Bakalaura darba praktisko daļu veido romāna "Mālas Eliksrs" tulkojums no franču uz latviešu valodu. Lai veiktu tulkojumu, tika izmantota literāra tulkošana, kas ir viens no specifiskākajiem tulkojumu veidiem, jo jāņem vērā autora pašais rakstīšanas stils, tālrunība, kā arī emocionalitāte. Galvenais literārs tulkošanas uzdevums ir atrast atbilstošos vārdus un izteiksmes līdzekļus, lai rezultātā ne tikai precīzi pārtulkotu pašu tekstu, bet arī saglabātu autora sākotnējās ksilnieciskās ieceres.

1. EPISTUL RAIS ŽANRS

Literat r v stule par d s galvenok rt 18. gadsimt , daž d s form s, liel koties rom nos. Šaj laik v stule k st par sp c gu ideolo isko ieroci, jo nereti vairs netiek adres ta tikai vienam sa m jam, bet jau rakst šanas br d ir paredz ta public šanai.¹

Šaj teor tiskaj noda tiek raksturots epistul rais žanrs, sniegts visp r gs ieskats epistul r žanra att st b , un apskat ta epistul r žanra noz me rom n "M las Eliks rs".

1. 1. Epistul r žanra raksturojums

Lai pilnv rt gi raksturotu epistul ro žanru, vispirms ir nepieciešams izprast konkr to j dzienu. Svešv rdu v rdn c j dziens "epistul rs" tiek skaidrots k "t ds (dai darbs), kas uzrakst ts v stu u form ."² Frederiks Kal (*Frédéric Calas*) sav darb "Epistul rais rom ns" ("*Le Roman Épistolaire*") epistul ro žanru defin k v sturiski veidojušos formu, kas radusies apvienojoties vienam no izteiksmes l dzek u veidiem - v stulei, un liter ram žanram – rom nam.³ Savuk rt Mirjama Luvjo (*Myriam Louvriot*) sav kopsavilkum par epistul ro žanru to defin k v stul s balst tu dai darbu apvienojumu, uzsverot, ka ne vien rom ni un noveles var tikt rakst ti v stu u form t , bet ar dzejo i un person g s dienasgr matas. T pat vi a nor da, ka v stules iedal mas autentisk s un fikt v s v stul s, kas apl ko daž das t mas, s kot ar person gu un int mu inform ciju, beidzot ar politiku un filozofiju.⁴

Lai g tu piln g ku priekšstatu par žanru, ir nepieciešams apl kot ar pieejamo inform ciju par v stuli, kas ir š žanra pamatvien ba. J dziena "v stule" izcelsme mekl jama Senaj Grie ij , kur tas tika skaidrots k rakst ta zi a, visbiež k priv ta, kas tiek nos t ta, lai papildin tu vai aizst tu mutisku r kojumu, vai priv tu zi u starp div m person m, kuras š ir

¹ Benu -Dizosu , Annika, Gijs Font ns. *Literat ras v sture. Eiropas hrestom tija*. Jelgava: J a Rozes apg ds, 2013, 467. lpp.

² Baldun iks, Juris. *Svešv rdu v rdn ca*. R ga: Jumava, 2007., 202. lpp.

³ Calas, Frédéric. *Le Roman Épistolaire*. Paris: Armand Colin, 2007., 13. lpp.

⁴ Louvriot, Myriam. *Le Genre Épistolaire*. Éditions Didier, 2015., 1. lpp.

Pieejams:http://www.mondesenvf.fr/wp-content/uploads/Ateliers/Nouvelles_du_monde/Fiche_de_synthese_Le_genre_epistolaire.pdf [skat ts 2016, 14. febru ris]

eogr fisks att lums".⁵ Patr cija Rozenmeijere (*Patricia A. Rosenmeyer*) p t jum par v stules lom u Grie u literat r iek auj ar m s dien m atbilstošu defin ciju – "autora rakst ta un parakst ta zi a, ievietota aploksn un nog d ta (person gi, pa pastu, u. tml.) uz nor d to adresi."⁶ K iesp jamos v stules s t šanas iemeslus vi a nor da mutiskas komunik cijas neiesp jam bu, un rakst t ja v lmi nodot slepenu inform ciju vai atkl t emocion lus aspektus netieš veid .⁷ Savuk rt sociolo e S ra Pust (*Sarah Poustie*) sav teor tiskaj darb par v stul m pied v to galven s paš bas: v stules, kas veido sarakstes, tiek rakst tas t , lai notiktu savstarp ja apmai a; t m ir kop gas paš bas un nodomi; v stul s ir atsauces uz "re lo pasauli", kas ietekm las t ju, k ar t s rada patn ju vidi, jo atrodas uz robežas starp "personisko" un "bezpersonisko".⁸

Epistul rie rom ni iedal s tr s veidos – vienbals g (*à une voix*), divbals g (*à deux voix*) un polifonisk (*polyphonique*) rom n . Sav gr mat Kal pied v to skaidrojums. Vienbals g epistul r rom n las mas ir tikai nos t t ja v stules, sa m ja rakst tais las t jam paliek nezin ms,⁹ turpret divbals g rom n notiek v stu u apmai a starp nos t t ju un sa m ju, jo v stules tiek veidotas t , lai uz t m b tu nepieciešams atbild t, k ar las t jam š s v stules ir pieejamas.¹⁰ Polifonisks epistol rs rom ns ir balst ts uz v stu u saraksti starp vair kiem person žiem, ta u j em v r , ka tie visi nesp l galven s lomas, un tiek vari ts ar nos t to v stu u skaits, atkar b no t la noz m guma darb .¹¹

Annika Benu -Dizosu un Gijs Font ns gr mat par literat ras v sturi nor da, ka epistul rajam žanram rakstur gi š di elementi: emocijas ir svar g kas par sižeta pav rsieniem, jo pašas par sevi ir notikums; person ži ir dramatiski, jo atkl jas tikai tiešaj run , un par t lu person bu las t js var spriest tikai tik daudz, cik auj nojaust autora rakst šanas maniere. Epistul r rom na autors apzin ti mulsina las t ju, balans jot uz robežas starp izdomu un realit ti. Š d rom n sarakste ir pieredzes g šanas veids – caur v stul m varo i dibina tuvas attiec bas, kas auj las t jam lab k analiz t pašus varo us. V stu u form rakst tiem sacer jumiem rakstur go statiskumu kompens psiholo isk saskarsme un attiec bu

⁵ Rosenmeyer, Patricia A. *Ancient Epistolary Fictions. The letter in Greek literature*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001., 20. lpp.

⁶ Rosenmeyer, Patricia A. *Ancient Epistolary Fictions. The letter in Greek literature*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001., 20. lpp.

⁷ Rosenmeyer, Patricia A. *Ancient Epistolary Fictions. The letter in Greek literature*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001., 20. lpp.

⁸ Poustie, Sarah. *Re-Theorising Letters and "Letterness"*. Edinburgh: University of Edinburgh, 2010., 12. lpp.

⁹ Calas, Frédéric. *Le Roman Épistolaire*. Paris: Armand Colin, 2007., 24. lpp.

¹⁰ Calas, Frédéric. *Le Roman Épistolaire*. Paris: Armand Colin, 2007., 29. lpp.

¹¹ Calas, Frédéric. *Le Roman Épistolaire*. Paris: Armand Colin, 2007., 31. lpp.

spraigums. Šis dinamisms atšķir epistulāromā, kurā, kura varo īnereti ir stereotipiski, lai gan atrodas mēģinājumi.¹² Savukārt Mirjama Luvjoka galvenās epistulāražanra iezīmes uzskaita pašo formu (teksts uz lapas tiek noformēts kā vārdstulpe), hronoloģiju, ko iezīmē "pārvietošanās" laiks, polifoniju, gadījumu, ja tiek apvienotas vairāku korespondentu vārdstules, un spēj kalpot ne tikai kā jutu izpausmes līdzeklis, bet arī būt veidam kā atklāt un aizstāvēt idejas un pieredzi.¹³ Katru vienu no specifiskajiem šajā žanrā pašam kālmin epistulāra teksta spēj ne vien runāt ar lasītāju, bet arī par lasītāju. Daiļdarbs "nestrādā" kamēr nenotiek apvienošana ar lasītāju, kurš tiek nodrošināts ar situācijām priekšā, un ir spiests iztēloties sevi varojuvietā.¹⁴ Literāras profesore Elizabete Kenēla-Reno (*Élisabeth Kennel-Renaud*) kā galveno epistulāražanra iezīmi izvirza stāstījuma neesamību – atšķirībā no citiem romāniem, epistulāražanra romānā nav stāstījuma, kas uzņemtos sižeta vadību,¹⁵ tieši tāpēc notiek Kāli pieminētais process – lasītājs iztēlojas sevi varojuvietā. Tāpat epistulāru romānu raksturo sižeta nepārtauktība. Tas nozīmē, ka netiek apkopotas vārdstules, kurām nav savstarpējās saiknes, bet gluži pretēji, ar dažādu vārdstulpu palīdzību tiek veidots stāsts ar sižetu, notikumiem un intrigu.¹⁶ Runājot par galveno autora uzdevumu romānā tapšanā Kenēla-Reno uzsver nepieciešamību radīt sajūtu, ka pats autors neeksistē, un vārdstules, kaut arī ir fiktīvas, lasītājam šķiet pavisam reālas.¹⁷

1. 2. Ieskats epistulāražanrā attāstībā

Vārdstules var uzskatīt par vienu no senākajām literāras formām, jo epistulāražanra tradīcijas sākumi meklējami jau tajā 15. gadsimā pirms Kristus, kad itāli izcēlsmes dzejnieks Ovidijs sava darbu pie "Heroidēm" (*"Les Héroïdes"*) – fiktīvu vārdstulpu kopuma, kas stāsta par mitoloģiskām varoņiem.¹⁸ Tāpat augstāko popularitātes punktu žanrs sasniedza laika posmā

¹² Benu-Dizosu, Annika, Gijs Fontāns. *Literāras vārdstules. Eiropas hrestomātika*. Jelgava: Jāņa Rozes apgāds, 2013, 469. lpp.

¹³ Louviot, Myriam. *Le Genre Épistolaire*. Éditions Didier, 2015., 3. lpp.

¹⁴ Calas, Frédéric. *Le Roman Épistolaire*. Paris: Armand Colin, 2007., 54. lpp.

¹⁵ Kennel-Renaud, Élisabeth. *Le Roman Épistolaire*. Pieejams: <http://elisabeth.kennel.perso.neuf.fr/>, [skatīts 2016. 3. maijā]

¹⁶ Kennel-Renaud, Élisabeth. *Le Roman Épistolaire*. Pieejams: <http://elisabeth.kennel.perso.neuf.fr/>, [skatīts 2016. 3. maijā]

¹⁷ Kennel-Renaud, Élisabeth. *Le Roman Épistolaire*. Pieejams: <http://elisabeth.kennel.perso.neuf.fr/>, [skatīts 2016. 3. maijā]

¹⁸ Hardie, Philip. *The Cambridge companion to Ovid*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002., 13. lpp.

starp 17. un 18. gadsimtu. Kad 17. gadsimt tika publicētas kdas portugāļu mēnes saraksts "Portugāļu vācības" ("*Lettres d'une religieuse portugaise*"), epistulārais žanrs kļuva par galveno līdzekli, lai izpaustu jūtas un viedokļus.¹⁹

Kopš tā laika paši strauji epistulārais žanrs attīstījās Francijā un Anglijā, kur cilvēki arvien vairāk pievēršas jūtu pasaulei, emocijām, atklātumu un līdzjūtību skatot kā filozofiskus un psiholoģiskus sociālpolitiskās vides nosacītus jūdzienus. Daudzi romānu autori uzdeva sevi par "vienkāršiem" vācību atklājumiem vai izdevumiem, jo iespēja radīt darbu jaunā tehnikā ar reālātes efektu tika uzverta kā satraucošs izaicinājums. Kāst vācību var iekļaut gan fantāzijas elementus, gan sausu analīzi, tādēļ izdomāt vācību aprakstošas ainavas var apvienot ar moralizāciju, piemēram, 18. gadsimta literāras mērcis ir "mācīt un izklaidēt". Gadsimta beigās dzimst ideja, ka literārai ir arī savs mērķis, un vācība ir lielisks līdzeklis sentimentālā stāstu vācīšanai, jo tā lielkoties ir reakcijas, nevis darbības forma, kas, turklāt, ļauj detalizēti izklāst savas jūtas.²⁰

Francijā vācība kāst par autonomu žanru jau 16. gadsimtā pateicoties Klementam Maro (*Clément Marot*), kuru var uzskatīt par Plejādes priekšteci. Pēc apvienības noties šanas, žanrs atgriežas 17. gadsimtā ar tādiem autoriem kā Vinsentu Vuatru (*Vincent Voiture*), Žanu de Lafontnu (*Jean de La Fontaine*) un Nikolā Bualo (*Nicolas Boileau*). 17. gadsimtā vācība kāst par populāru saziņas līdzekli pateicoties pirmajiem pasta servisiem, kas sāka parādīties ap 1650. gadu. Šis ir laiks, kad izglītība kāst plaši izplatīta un pieejama, saloni ir populāri kā pulcēšanās vieta un politiskais stāvoklis ir visai stabils, kas nodrošina auglīgus vācību un pasta servisa attīstību.²¹ 18. gadsimtā romāns kāst par svarīgu literāro žanru, tas atbrīvojas no aizspriedumiem un ierobežojumiem, atsakās pakauties noteiktiem likumiem, un nesdubultu devīzi – dažādbā un brīvība.²² Romānistu galvenokārt raksta par izvēli, kas jāizdara jauniem cilvēkiem, un ierobežojumiem, ar kuriem tie saskaras. Galvenā vācību tēma ir draudzība un mīlestība; tajā sāda literāras aizsegā cilvēkiem tiek norādīts, kā būt jau izturas un no kādas uzvedības jāizvairās.²³

¹⁹ Benu-Dizosu, Annika, Gijs Fontāns. *Literāras vācības. Eiropas hrestomātika*. Jelgava: Jāņa Rozes apgāds, 2013., 467. lpp.

²⁰ Benu-Dizosu, Annika, Gijs Fontāns. *Literāras vācības. Eiropas hrestomātika*. Jelgava: Jāņa Rozes apgāds, 2013., 468. lpp.

²¹ Humbert, Brigitte E. *De la lettre à l'écran: Les liaisons dangereuses*. Amsterdam: Editions Rodopi B.V., 2000., 31. lpp.

²² Dhifaoui, Arbi. *Littérature épistolaire*. Institut Supérieur de l'Éducation et de la Formation Continue, 2007., 4. lpp.

²³ Benu-Dizosu, Annika, Gijs Fontāns. *Literāras vācības. Eiropas hrestomātika*. Jelgava: Jāņa Rozes apgāds, 2013., 469. lpp.

Elizabete Hekendorna-Kuka (*Elizabeth Heckendorn-Cook*) sav darb pied v plašu skaidrojumu v stules lomai un noz mei 18. gadsimt . V stule šaj laik nes divas pretrun gas papildnoz mes. No vienas puses t tika uztverta k tieš kais, paties kais un atkl t kais komunik cijas veids, bet no otras puses v stule tika atz ta ar par visrota g ko un, iesp jams, maldinoš ko formu. 18. gadsimt v stules form ts tika izmantots jebkur rakstisk tekst , s kot ar zin tniskiem trakt tiem un beidzot ar novel m, un tas liecina, ka faktisk inform cija netika nodal ta no dai literat ras. Respekt vi, "re las" v stules netika noš irtas no fikt v m. Bez epistul riem rom niem tika rakst tas ar v stules par bot niku un periodiski izdevumi par literat ru, modi un apst k iem biznes . 18. gadsimta beig s v stules s ka identific t ar radik li politiskiem izdevumiem.²⁴

18. gadsimt par p d jiem epistul r žanra p rst vjiem uzskata Žanu Batistu Ruso (*Jean-Baptiste Rousseau*), Volt ru (*Voltaire*) un Žanu Batistu Luiju Gres (*Jean-Baptiste Louis Gresset*).²⁵ P c "Portug u v stu u" ieg t s popularit tes 17. gadsimt , Apgaism bas laikmet epistul rais rom ns k st par vienu no izplat t kaj m rom na form m. Šis ir laiks, kad top t di slaveni darbi k Monteskj "Persiešu v stules" (*Montesquieu, "Lettres persanes", 1721*), Žana Žaka Ruso "J lija jeb Jaun Elo za" (*Jean-Jacques Rousseau, "Julie ou la Nouvelle Heloise", 1761*), Šoderlo de Laklo "B stamie sakari" (*Choderlos de Laclos, "Liaisons Dangereuses", 1782*), un daudzi citi.

Sorbonas universit tes profesors Ren Gargilo (*René Garguilo*) sav diskurs "Epistul rais rom ns. P d j s v stules probl ma" (*"Le Roman Épistolaire. Le Problème de la dernière Lettre"*) Ruso rom nu "J lija jeb Jaun Elo za" d v par filozofisku epistul ro rom nu.²⁶ Gargilo uzskata, ka šis rom ns vair k sliecas b t filozofiska gr mata, mor les rokasgr mata, kur netr kst m c bu.²⁷ Laika posm no 1761. gada l dz 1800. gadam šis rom ns, kur ir apl kota pavisam jauna t ma – sievietes p rzi esošas saimniec bas vad ba un imenes budžeta pl nošana - tika izdots septi desmit divas reizes.²⁸

"Persiešu v stul s" Monteskj apvieno vair kas liter r s formas – hronikas, ce ojumu žurn lus, filozofiskas disert cijas, st stus, monologus un dialogus. Ar skarbu ironiju vi š

²⁴ Heckendorn Cook, Elizabeth. *Epistolary Bodies. Gender and Genre in The Eighteenth-Century Republic of Letters*. Stanford: Stanford University Press, 1996., 17. lpp.

²⁵ Kalo, Krisztina. *Romans épistolaires de langue française depuis la fin du 19e siècle*. 2008., 32. lpp. Pieejams: https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/3173/Ertekezes_KaloKrisztina.pdf?sequence=4 [skat ts 23. marts, 2016]

²⁶ Garguilo, René. *Le Roman Épistolaire. Le Problème de la dernière Lettre*. 2002., 5. lpp.

²⁷ Garguilo, René. *Le Roman Épistolaire. Le Problème de la dernière Lettre*. 2002., 6. lpp.

²⁸ Benu -Dizosu , Annika, Gijis Font ns. *Literat ras v sture. Eiropas hrestom tija*. Jelgava: J a Rozes apg ds, 2013., 469. lpp.

anon mi apraksta un kritiz tiesu, valsts p rvaldi, karali un p vestu.²⁹ Tieši "Persiešu v stules" ir dibin jušas sava veida paražu epistul raj sat r nereti izmantot svešzemnieka-v rot ja t lu. T d veid v stul s var labi par d t starp sabiedr bu un person bu past voš s pretrunas.³⁰ Pirms Monteskj n ves rom ns tika izdots tr sdesmit daž dos izdevumos, un Arbi Difavi (*Arbi Dhifaoui*) skaidro, ka š dus pan kumus rom ns liel koties guva pateicoties svešzemju v smai un Austrumu tematikas kl tb tnei, kas šaj laik bija oti aktu la. Durvis, kas veda fran u apzi u un interesi pret pavisam cit d kai civiliz cijai, g ja roku rok ar Apgaism bas relat vismu^{31,32}

Šoderlo de Laklo "B stamos sakarus" Ren Gargilo d v par skand lu. Š gr mata ir aps dz bas akts, t nosoda aristokr tijas izvirt bas. Rom na p d j v stul netikums tiek sakauts, kas ar ir visa dai darba mor le.³³ Pats rom na autors uzskata, ka tikum ba ir pašs gara st voklis, un ne jau notikumi šaj rom n ir noziedz gi, bet gan sarež tie raksturi. Šaj rom n sarakste galvenok rt ir veids k v rpt r p gi izpl notas intrigas, nevis iesp ja dal ties p rdom s.³⁴

Var secin t, ka v stu u form tu autori ir izv l jušies vair ku iemeslu d . T auj person žiem atkl ties p c iesp jas dramatisk kiem un akcentu liek uz emocij m, kas savuk rt las t jam rada realit tes saj tu. Svar gi, ka š da teksta forma autoram pied v iesp ju "caur" k du no t liem kritiz t sava laika sabiedr bu, politiku, vai reli iju nep rk pjot cenz ras uzst d tos noteikumus (ja t di past v). Epistul rie rom ni bieži vien ar las t jam sniedz k du mor li, un v stu u form ts bez st st t ja kl tb tnes auj las t jam pašam apg t un analiz t izlas to, un veikt atzi as.

Epistul rais žanrs 21. gadsimt ir evolucion jis, un, pateicoties tehnolo iju att st bai, ar roku rakst tas un s t tas v stules pamaz m tiek aizst tas ar elektronisk m sarakst m e-pastos un szi m mobilajos t lru os. Mirjama Luvjo nor da, ka 21. gadsimt par d s pirmie epistul rie rom ni, kas balst ti uz saraksti caur szi m, un k piem ru vi a min Kater nas Bri rom nu "SMS st sts" (*Catherine Briat, "SMS Story", 2007*), ta u neatkar gi no t , vai v stule ir szi a vai e-pasts, satura ideja nemain s – autors joproj m var piemin t elementus

²⁹ Garguilo, René. *Le Roman Épistolaire. Le Problème de la dernière Lettre*. 2002., 7.lpp.

³⁰ Benu -Dizosu , Annika, Gijs Font ns. *Literat ras v sture. Eiropas hrestom tija*. Jelgava: J a Rozes apg ds, 2013., 469. lpp.

³¹ Relat visms – uzskats, m c ba, ka visas cilv ka ieg t s atzi as neizb gami ir relat vas un subjekt vas.

³² Dhifaoui, Arbi. *Littérature épistolaire*. Institut Supérieur de l'Éducation et de la Formation Continue, 2007., 16. lpp.

³³ Garguilo, René. *Le Roman Épistolaire. Le Problème de la dernière Lettre*. 2002., 8.lpp.

³⁴ Benu -Dizosu , Annika, Gijs Font ns. *Literat ras v sture. Eiropas hrestom tija*. Jelgava: J a Rozes apg ds, 2013., 470. lpp.

un faktus no savas privātās dzīves, atklāt sava laikmeta iezīmes, un paust pārdomas par rakstīšanu. Interesanti, ka Luvjo piemin arī mūsdienu sarakstus "blogošanu"³⁵ (*blogging*), ko patiesībā var salīdzināt ar atvērto veltuli – autors to adresē plašam lasītāju lokam, un jau rakstot ir paredzējis to publicēt.³⁶ Ženovas Universitātes pasniedzēja Laurai Santini (*Laura Santini*) ir savs viedoklis par tehnoloģiju ietekmi uz literāro žanru – viņa sprūst, lasītāja pozīcija ir kļuvusi elastīgāka un mazāk pasīva, jo Internetā ir vien vairāki tieši izvietoti lietotāju radīti materiāli, turpretī autori izmanto Internetu, lai pārveidotu attiecības ar lasītājiem, tādējādi viņi vairāki dažādojot pašu ideju par sarakstīšanu.³⁷

1. 3. Epistulāro žanra izmantojums romānā "Mīlas Eliksīrs"

2014. gadā publicēto romānu, kas stāsta par attiecībām starp diviem cilvēkiem, rīks Emanuels Šmits ir izvēlējies veidot kā epistulāro romānu. Romāns ir balstīts veltulī sarakstī starp damu un Luīzi, kurus kādreiz vienojušas romantiskas jūtas.

Darbs ir trīs galvenie personāži – dams, Luīze un Lilī, – taču katrā jau tika minēti iepriekš, sarakstē notiek starp damu un Luīzi, līdz ar to romāns ir klasificējams kā "divbalsīgs" romāns. Tomēr jāatzīmē, ka romāna beigās Šmits mazliet izmaina sistēmu, jo pašpārdzīvotulī Luīze sūtīja Lilī, nevis damam, taču atbildes uz viņas nosūtīto veltulī nav, un kopumā skatoties šis fakts nemaina romāna "divbalsīgumu".

Kaut arī "Mīlas Eliksīrs" ir 21. gadsimta darbs, Šmits ir izvēlējies izmantot literāro žanru, kas savu popularitāti piedzīvoja 18. gadsimtā. Intervijā ar Rišaru Buavaru (*Richard Boisvert*) rīks Emanuels Šmits atklāj savu skatījumu uz sarakstīšanu. "Laklo laikmetā veltulī rakstīšanas laiks bija pārdomu laiks. Cilvēki zināja, ka bija jāpauz vairāki dienas, lai saņemtu veltuli, un kad vienu nedēļu vēl atbilde beidzot pienāca, saņemtais jau bija piedzīvojis kaut ko jaunu. Līdz ar sarakstīšanu pasta zirgu palīdzību veicināja tās stabilitāti un noturīgumu, tuveidošanās kļūst labāka, turpretī mūsdienu trīs sarakstē vairāki veicina

³⁵ Blogošana – mēs jaspap, kuras satur autora vai autoru grupas viedokli, novērojumu, pieredzi, etc., veidošana.

³⁶ Louviot, Myriam. *Le Genre Épistolaire*. Éditions Didier, 2015., 3. lpp.

³⁷ Santini, Laura. *E-pistolary novels in the 21st century we-culture: re-shaping a genre*. Pieejams: https://www.academia.edu/3551863/E-pistolary_novels_in_the_21st_century_we-culture_re-shaping_a_genre_the_transformation_of_a_single_expressive_form_triggered_by_technological_development, [skatīts 2016. gada 18. martī]

emocijas un iekāri.³⁸ Vīl viens pamatojums šādai formāta izvēlei ir Šmita personīgās izjūtas un mērķi. Saskaņā ar interviju teikto, viņš jūtas kā 18. gadsimta autors, kurš joprojām ir dzīvs. Apgaismības laikmetā ir ideāli, kurus viņš vienmēr nes sev – viņi dalās zināšanās tik diskurti, cik vien iespējams, un izmanto nefilozofiskus žānrus, lai rosinātu filozofisko domāšanu, tas ir, liktu domāt stāstā, romānā, lugā, vai mēlas sarakstes formā.³⁹ Lasītājam dama un Luīze sarakstē atklājas tāda, kā Šmits to bija iecerējis – kaislīga un emocionāla. Sižets sīkāk tiek analizēts 3. nodaļas 2. apakšnodaļā, tādu romāna pamatirstus par bijušām un esošām saiknēm, zudušām leģēndām, pastvošu iekāri, dusmām un aizvainojumu. Lai visas šīs emocijas un sajūtas varētu atainot precīzāk, un lai tās sajūtu ar lasītājs, Šmits izmanto elektronisko saraksti. Mēdiens joprojām notiek intensīva sarakste starp cilvēkiem, vai tas būtu pasta stāvēšanas, ziņošana, vai elektroniskais pasts, bet šajā darbā viņš ir izvēlējies izmantot mēdienu piedāvātās iespējas, kādā klasiskās, pareizi strukturētās vēstules šarms tiek apvienots ar modernām tehnoloģijām, kas nodrošina tūlītēju vēstules apmaiņu, un iespēju uzdot jautājumus un saņem atbildes dažādu sekunžu laikā.⁴⁰ Romāns liek domāt, kādams un Luīze sarakstās katru dienu. Vēstules ir veids, kā sazināties, dalīties iespaidos un viedokļos, atklāt pārdomas un apmaiņoties jaunumiem, un vispārīnīt domājumus par vēstulēm, kuras draugi sūtā viens otram, tās var būt šādas atklāšanas, balstītas uz kopīgiem piedzīvojumiem un caur tās ar personu informāciju. Lasītājam dama un Luīze sarakstē tikai daļēji var būt šādas, kas pastāv starp draugiem. Tajā netrūkst nedz atsauču uz kopīgiem piedzīvojumiem pagātnē (piemērs – kopīgā dama un Luīze operas "Tristans un Izolde" apmeklējums), nedz personu informācijas (piemērs – Luīze atklāj damam, kā viņa un Brisskāili skatījās hokeju), tādu nezādājā, kādams un Luīze nav tikai draugi, kas apmaiņās vienkāršām vēstulēm. Spēcīgās emocijas, kas caurstrāvo romānu, un veids kā Šmits tās pasniedz lasītājam (valoda un literāro izteiksmes līdzekļu izmantojums sīkāk tiek aprakstīti 3. nodaļas 2. apakšnodaļā), nepātraukti liek damu un Luīzi vienlaicīgi uzlīkot gan kā mīļos, gan kā sāncēņus, bet noteikti ne kā draugus.

³⁸ Boisvert, Richard. *L'éllixir d'amour d'Éric Emmanuel-Schmitt: l'essence du sentiment*. 11 mai 2015. Pieejams: <http://www.lapresse.ca/le-soleil/arts/livres/201405/10/01-4765572-lelixir-damour-deric-emmanuel-schmitt-lescence-du-sentiment.php> [skatīts 2016. 2. maijā]

³⁹ Boisvert, Richard. *L'éllixir d'amour d'Éric Emmanuel-Schmitt: l'essence du sentiment*. 11 mai 2015. Pieejams: <http://www.lapresse.ca/le-soleil/arts/livres/201405/10/01-4765572-lelixir-damour-deric-emmanuel-schmitt-lescence-du-sentiment.php> [skatīts 2016. 2. maijā]

⁴⁰ Les éditions Albin Michel. *L'éllixir d'amour – Éric-Emmanuel Schmitt*, 2014. gada 6. maijā. 2:29 – 2:42. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=yWGJr-tbDKg> [skatīts 2016. 19. martā]

Apl kojos vārdus un noformējumu "Mālas eliksīrs", tas ievērojami atšķiras no vārdus un noformējuma, piemēram, Monteskijs darbā "Persiešu vēstules". Šajā romānā vēstules ir datētas, tāpēc tas skaidrojams ar faktu, ka 18. gadsimtā līdz vēstules rakšanai galapunktā varēja paiet vairākas dienas vai pat nedēļas, atkarībā no eogrāfiskā attāluma, kas šajā korespondentus, tāpēc datums ir norādīts, lai lasot vēstuli saņemtajā rītdienā ar laiku nobēdīti, kas pagājuši no vēstules izsūtīšanas brīža līdz saņemšanai. "Persiešu vēstules" zem katras vēstules ir redzama arī tās izsūtīšanas vieta. Tas, savukārt, bija nepieciešams, jo šis ir polifonisks romāns, kas nozīmē, ka ir vairāki korespondenti, un ir svarīgi norādīt eogrāfisko atrašanās vietu, lai būtu zināms, kur katrs no personāžiem atrodas. Turpretī Šmits dāma un Luīzēstājs vēstulēs izvēlas nenorādīt ne dzimst datumu, ne dzimst vietu. Datuma turkumam ir vienā rīss skaidrojums – ziņās tiek sūtītas caur elektronisko pastu, kas nozīmē, ka katru reizi kādams vai Luīze savā e-pastā saņem jaunu vēstuli, datums uzrādīs automātiski. Personāžus kotnājs atrašanās vietas ir norādītas tekstā, un ar jebkādas to izmaiņas sižetam attēloties lasītājs var atklāt pašvēstulē, nevis zem tās. Tas, visticamāk, skaidrojams ar Šmita uzskatu, ka vietai par tolu ir kaut kas jāatklāj. Par zēdāmām ir augstprātīgā netiklās pilsētā, skaista, piemērotā ma⁴¹ tipiem, vieta, kas ir pilnībā atvērta mēlestībai, bet tajā pašā laikā sapuvusi no iekšienes. Tur pilsētā ar diviem gadalaikiem – smagājošo un stindzinošo, un tur pat ir ar mēlestību. Savukārt Monre la Luīzei ir vieta, kur atjaunot savu sievietes identitāti; tur sievietei ir pavisam savdabīga, jo ir neatkarīga un mazkvalitāte uzvāriem kēiropietes. Monre la ir pilsētā tuvāk dabai, kas viņai ir reizē dziedinājums un pārmaiņas.⁴²

Pirmās nodalās pirmajā apakšnodalē tiek apskatīts epistulārs žanra raksturojums, kurā katra no iezīmēm tiek minēta sižeta nepārtrauktība. Tiek panākta loģiski apvienojot vēstules, kurām ir kopīgās saiknes un iezīmes. Romānā "Mālas Elikīrs" vēstules tiek veidotas tā, lai tiktusā emtas atbildes. Atsaucoties uz kopīgiem notikumiem un piedāvājumiem, uzdodot jautājumus un izklāstot pikantas savas dzīves detaļas kādams un Luīze izprovocē viens otru turpināt rakstīt vēstules. Lasītājs ir liecinieks apbrīnojamām manipulācijām un pārmaiņiem, kā noturēt vienam otru uzmanību. Deviņdesmit četras no tās vēstules veido loģiskustāstījumu, kurā ir ievads, sarežģījums, darbības attēstība, kulminācija un atrisinājums.

⁴¹ Ma^o – pašā rīliecinātū, iedomāgu vāriem tips, kam piemērotā rīplāta, atsevišķos gadījumos pat agresīvā līme domināt un pierādīt savu spēku.

⁴² Boisvert, Richard. *L'Élixir d'amour d'Éric Emmanuel-Schmitt: l'essence du sentiment*. 11 mai 2015. Pieejams: <http://www.lapresse.ca/le-soleil/arts/livres/201405/10/01-4765572-lelixir-damour-deric-emmanuel-schmitt-essence-du-sentiment.php> [skatīts 2016. 2. maijā]

Romān "Mīlas Eliksīrs", tāpat kā jebkur citā epistulārā romānā, sastāvējis navklātesošs. Par to neesam būlēcina "es" forma, kā dē Šmits raksta. Pirmās personas vienskaita izmantojums rada pašārelistisku sajūtu, jo lasītājs šietami tiek nostādīts personžuviet. Lasot vstuli pirmajā personālas tās jūtās, it kā pats raksttu un saņemtu vstules, kas nozīmē, ka notiek lasītāja identificēšanās ar romānā tēliem. Tas, savukārt, rada izteiktuticām bas sajūtu un mudina lasītāju celt gēk sekotlīdzī pavērsieniem, kā rezultātā ir iespējams ne tikai labāk izprast pašu romānu un padziņt kēiepazīt tēlu personābas, bet arī gēt spēģēkuprdzvojumu, kas noved pie tēlķiem secinājumiem un atziņm.

Nodaļa, kur tiek raksturots epistulārais žānrs, ir apskatītārtā izmantošanas nolķi, un kā viens no tiem tiek minēts mēris atklāt un aizstvēt idejas, kas bija pašā aktuālītēšā Apgaismības laikmēt. Jāupriekš tika noskaidrots, kā Šmitu iedvesmo šīs laika periods, tēpēc ideju paušanas un aizstvēšanas nolķis ir izmantots ar romānā "Mīlas Eliksīrs". Jautājums, vai pastvēkds veids kā izraisīt mēlestību, ir viens no centrālājīm šajā daiļdarbā, un gēdamam, gēdam Luzei ir savs viedoklis attiecībā uz to. Šmits prasmģi izmanto vstules formtu, lai autu personžuvīd izcēlties kāislģai diskusijai. Lasītājs kēst par liecinieku dāma un Luzes atšīrģajīm uzskatiem, piemēriem, un dedzģajīm centieniem pierdēt un aizstvēt savu viedokli. Tēdēveidēriks Emanuels Šmits ne tikai piedvēiespēju iepazīties ar abutēlu viedokliem, bet arī mudina lasītāju formulēt savas personģas domas attiecībā uz izvirzto jautājumu.

Tēk vstules ir viens no veidiem, kā cilvēki komunicē, tēsir ar veids, kā dēbināt tuvas attiecības, un tiešītās notiek šajā romānā. dāms un Luze ir izšērušies un dzvo dāž doskontinentos, tāuš sarakstē, kas sēkotnģi neveidojās tē, kā dāms ir iecerģjis, pamaz mēvi us saved arvien tuvāk, līdz pašēpdģj vstulāslas tģjam atklģjas, kā dāms un Luze ir atjaunoģuši attiecības un dzvo kopē. Sarunas laikā mēutiski atklēt intēmkēsdētas, kvēlkēsvēlmes un patieskos uzskatus var šēist mēlsinoši, tāu "uzlikt" šo visu informģiju uz papēra ir daudz vieglāk. Rakstšana dod laiku pērdomēmkēnoformulēt domas un izvēlēt atbilstoškus vērdus, lai vstules sā mģjam nodotu precēzi u. Vstules ir impulsvas, emocionālas, slēpenu nodomu, vēlmģu un metaforu caurstrēvotas. Tāu tās dādamam un Luzei netraucē, vēi viens otrū lieliski saprot. Ar vēstūu palēdz būvēi atklģjas viens otram, jo var dēlēt uzskatos un pērdzvojumos, uzdot jautājumus, sāemt atbildē, atklēt slēpenas fantāzijas un pikantas dētas. dāmu un Luzei šēir oķēns, bet vstules vēus satuvina.

2. RIKA EMANUELA ŠMITA BIOGRĀFIJA UN DAIRĀDES IETEKMES

riks Emanuels Šmits ir 1960. gada 28. martā Sentfualelionā (*Sainte-Foy-lès-Lyon*), Francijā dzimis rakstnieks, dramaturgs, scenārists un Parīzes Kreisrasta Teātra (*Théâtre Rive Gauche*) mākslinieciskais vadītājs.⁴³ Dzimis un uzaudzis netālu no Lionas, viņš par sevi saka: "Esmu stens lionietis – rīji savaldīgs un nosvārtis, taču iekšji sāpīgs, kas tic, ka visas fantāzijas un sāpīgie ir stenojami".⁴⁴ Riķis Emanuels Šmits raksturo Lionu kā daudzveidīgu pilsētu, kurā vienlaicīgi jūtami dažādi laikmeti – gan mūsdienu, gan viduslaiki. Senā un modernā sintēzē ļauj autoram viegli un dabiski iejusties dažādos laikos, kas pierādās arī viņa darbos – riķa Emanuela Šmita sižetos veiksmīgi atainotas gan mūsdienu (piemēram, romāns "Mīlas Elikss"/"L'Élixir d'Amour"), gan 18. gadsimts (luga "Izvirtulis"/"Le Libertin"). Dzimtais pilsētas Selestāna laukums (*Place des Célestins*) ar tajā esošo Selestāna Teātri (*Théâtre des Célestins*) iezīmējot punktu Šmita bērnībā – šajā teātrī riķis Emanuels Šmits apmeklēja pirmo izrādī savā dzīvē – Edmonda Rostāna (*Edmond Rostand*) "Sirano de Beržeraks" (*Cyrano de Bergerac*) – kas ļāva viņam atklāt savu stāstācinājumu.⁴⁵

Par riķa Emanuela Šmita imēni nav pieejama plaša informācija, zināms vien, ka viņa tēvs bijis Francijas čempions boksā, savukārt māte – čempione skriešanā. Neskatoties uz sportiskajiem vecākiem, Šmits nebija fiziski aktīvs. Sports viņu garlaikoja un viņam labāk patika palikt mājās, savā istabā un gulēt. Tas joprojām ir svarīgs posms Šmita darbu tapšanā. Ģimts, kas guot ar aizvārtītu mācību, autors rada savus varoņus, viņu raksturus, sižetus, un izdzīvot stāstus vēl pirms to ir uzlicis uz papīra. Šmits ir mēģinājis nodarboties ar paukošanu, taču šo nodarbinātību cēls pamest, jo sporta veids neatbilda viņa mierīgajam temperamentam un nosvārtījam raksturam – riķis spēj veiksmīgi aizstāvēties, taču viņam nekādi nepadevās uzbrukumi. Mājai, kurā Šmits dzīvoja ar savu imēni, ir svarīga loma viņa tēlveidē un karjeras izveidē, konkrēti kā – mājās balkonam. "No tā pavārs skats uz visu Rona ieleju un Lionu, kas ļāva man justies kā uz teātra skatuves ar visu pasauli pie manām kājām".⁴⁶ Pats autors uzskata,

⁴³ Theatre Rive Gauche. *History*. Pieejams: <http://www.theatre-rive-gauche.com/theaterhistory.cfm> [skatīts 2015. 5. febr.]

⁴⁴ Barba, Dorothee. *Le matin du depart*. 3 mai 2014, 3:16 – 3:22. Pieejams: <http://www.franceinter.fr/player/reecouter?play=892852> [skatīts 2015. 22. apr.]

⁴⁵ Barba, Dorothee. *Le matin du depart*. 3 mai 2014, 05:24 – 05:52. Pieejams: <http://www.franceinter.fr/player/reecouter?play=892852> [skatīts 2015. 22. apr.]

⁴⁶ Dancourt, Emmanuelle. *VIP (Visages Inattendus de Personnalités)*, 26 décembre 2004, 10:51 – 11:43

ka balkons ar plašo skatu padar ja vi u gan par dramaturgu, gan filozofu. Run jot par Šmita karjeru, mazsvar gs nav fakts, ka b dams mazs, vi š grib ja k t par Voltu Disneju, proti, vi š grib ja st st t st stus. To ar vi š dar ja, un turpina dar t v l šodien, neskatoties uz to, ka vecm mi a vi am m dza teikt, ka izaugot, vi š pazaud s savu izt li. Tas vi u bied ja, jo izt le vi am bija oti svar ga. Šmita plašais darbu kl sts liecina, ka savu izt li vi am ir izdevies saglab t. P c boksa Šmita t vs piev rs s fizioterapijai, un uz slimn cu ma l dzi ar mazo riku, lai vi š pal dz tu un redz tu, k rst sasirgušos b rnus. T va d vain v lme rik s kotn ji izrais ja bailes, ta u t s ar laiku p rg ja – vi am vairs nebija bail no slim b m un b rniem, kas bija sav d ki. "Es biju spiests uztur ties vid , kur slim ba bija norma, un vesel ba – kaut kas neparasts; vid , kur dz v bas aplis ir skaidri redzams".⁴⁷ Vi š zin ja, kas ir n ve, un saprata, k p c dažiem b rniem n c s aiziet no š s pasaules. Š savdab g un smag pieredze ne va rikam, mazam esot, fantaz t par nemirst bu. Vi š jau agr b rn b bija spiests saprast, ka nemirst ba nepast v, un tas vi rais ja dz v bas trausluma apzi u, un milz gu respektu pret dz vi un dz v bu. Par šo pieredzi Šmits ir t vam oti pateic gs, un ieg t s pieredzes iespaid tapa viens no vi a zin m kajiem darbiem – rom ns "Oskars un Roz d ma" (*Oscar et la Dame Rose*, 2009), ko autors ar ir p rveidojis scen rij lugal ar t du pašu nosaukumu.⁴⁸

Vidusskolas gadus Šmits aizvad ja pildot skolai nepieciešamos darbus vienk rši vajadz bas p c, jo vi a interes s ietilpa kas pavisam cits – m zika, klavieres, filozofija un literat ra. K Šmits pats saka: "Ned u pirms vidusskolas eks meniem es attapos, ka ir j ieg st diploms, un mani p r ma nep rvaramas bailes - vai es veiksm gi pabeigšu?".⁴⁹ Vi š iesl dz s istab , aizv ra aizkarus, un aizbildinoties ar gatavošanos eks meniem, dien m un nakt m s d ja istab un nen ca r . Eks menu k rtošanu Šmits uz ma ar lielu satraukumu un sv stoš m rok m, un, tikl dz p d jais eks mens bija beidzies, vi š vairs neko par tiem nev l j s zin t. Šis bija laiks, kad Šmits atkl ja Marsela Prusta darbu "Zudušo laiku mekl jot", un aizmirs s taj . P c p ris ned m atkl j s, ka Šmits eks menus ir nok rtojis oti labi, ta u prieku apsl p ja atkl sme, cik vi š ir vientu š – "neviens no skolas biedriem man nepiezvan ja, lai pateiktu par rezult tiem; tos es uzzin ju no saviem vecvec kiem, kas bija

Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=IGHQPb7Jd_A&spfreload=10 [skat ts 2015, 5. febr.]

⁴⁷ Dancourt, Emmanuelle. *VIP (Visages Inattendus de Personnalités)*, 26 décembre 2004, 29:40 – 31:02

Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=IGHQPb7Jd_A&spfreload=10 [skat ts 2015, 5. febr.]

⁴⁸ Dancourt, Emmanuelle. *VIP (Visages Inattendus de Personnalités)*, 26 décembre 2004, 10:48 – 11:41; 28:58 - 31:11. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=IGHQPb7Jd_A&spfreload=10 [skat ts 2015, 5. febr.]

⁴⁹ Anon ms. *Un souvenir de grande solitude*. Le monde de l'éducation. 2008. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

las juši Lionas viet jo av zi "*Le Progrès*". Šaj moment es sapratu atš ir bu starp draudz bu un vienk ršu biedriskumu.⁵⁰ Š s atzi as un Prusta d Šmits k uva par mor listu. "Es uzskatu, ka m ksla, sta draudz ba, un reiz m ar patiesa m lest ba ir t s lietas, kas rst vientul bu"⁵¹, saka autors.

Jau jaun bas gados iepazinies ar filozofiju, riks Emanuels Šmits 1986. gad Pedago ijas augstskol Par z (*École Normale Supérieure*) aizst v ja promocijas darbu "Didro un metafizika" ("*Diderot et Métaphysique*"), un ieguva doktora gr du filozofij .⁵² Den Didro ir ietekm jis rika Emanuela Šmita dz vi – vi š to d v par savu m ko filozofu⁵³, - un ar dai radi – 1997. gad top gan luga "Izvirtulis" ("*Le Libertin*"), balst ta uz Didro dz vi, gan eseja "Didro jeb pavedin šanas filozofija" ("*Diderot ou la Philosophie de la Séduction*"). "Didro ir viena no man m kaisl b m. Es vi u esmu las jis, p rlas jis un analiz jis, un es sev apsol ju, ka k du dienu es vi am velt šu savu darbu", t saka autors.⁵⁴ "Mani uzrun tas, ka Didro liek cilv kam dom t, lai var tu vi u iesaist t dialog . Tieši to pašu es cenšos pan kt ar saviem darbiem. Es klasific ju Didro k vienu no visatkl t kajiem intelektu iem", saka Šmits.⁵⁵

P c doktora gr da ieg šanas n kamais svar gais punkts autora dz v ir eksped cija pa Ahagara tuksnesi Sah r , Alž rij , kas izmain ja visu Šmita dz vi. L dz šim br dim paral li interesei par literat ru un te tri, Šmitu aizr va ar m zika, un ja skolot ji un vec ki neb tu Šmitu ievirz juši liter r gultn , iesp jams, vi š savu izgl t bu un karjeru saist tu ar m ziku. Eksped cij riks dev s ar dažiem draugiem, ta u vi š apmald j s, nokl da no draugiem un bija spiests nakti pavad t vienatn un aukstum . "Es ierakos smilt s, lai nenosaltu, ta u t viet , lai b tu satraucies un nobijies, es izbaud ju šo zvaigž oto nakti"⁵⁶. K st sta Šmits, vi š esot piedz vojis Visuma saj tu, vi u p r musi p rliec ba, ka "viss šaj dz v ir pamatots"⁵⁷,

⁵⁰ Anon ms. *Un souvenir de grande solitude*. Le monde de l'éducation. 2008. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁵¹ Anon ms. *Un souvenir de grande solitude*. Le monde de l'éducation. 2008. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁵² Camargo, Igor de. *Ils sont devenus belges*. 14 juin 2008. Pieejams: <http://www.dhnet.be/actu/belgique/ils-sont-devenus-belges-51b7ba2fe4b0de6db98a3fd4> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁵³ Lesegretain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁵⁴ Schmitt, Éric Emmanuel. *Libertin. Commentaires*. 4 juillet 2000. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Theatre-le-libertin.html> [skat ts 2015, 17. apr.]

⁵⁵ Lesegretain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁵⁶ Dancourt, Emmanuelle. *VIP (Visages Inattendus de Personalites)*, 2004. gada 26. decembris. 20:04 – 20:28 Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=IGHQPb7Jd_A&spfreload=10 [skat ts 2015, 5. febr.]

⁵⁷ Lesegretain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000.

Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

un kopš š notikuma 1989. gada 4. febru r Šmits nopietni piev rs s rakst šanai.⁵⁸ Savu pirmo darbu - sat risku darbu par seksu lo audzin šanu un izgl t bu "Gregu rs jeb k p c zirn ši ir za i?" ("*Grégoire ou Pourquoi les Petits Pois sont-ils Verts?*") riks Emanuels Šmits sarakst ja jau 16 gadu vecum ⁵⁹, ta u pasaulei vi š k uva paz stams ar lugu "Valo as nakts" ("*La Nuit de Valognes*", 1991), kurai sekoja t di zin mi darbi k "Apmekl t js" ("*Le Visiteur*", 1993), "Ibrahima kungs un Kor na ziedi" ("*Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran*", 2001), "Odete Tulemonde un citi st sti" ("*Odette Toulemonde et autres histoires*", 2006), "Divi kungi no Briseles" ("*Les Deux Messieurs de Bruxelles*", 2012), u. tml.⁶⁰ rika Emanuela Šmita karjeras laik ir izn kuši un turpina izn kt ar citi rom ni, lugas un noveles Alb na Mišela (*Albin Michel*) apg d .⁶¹ Šmita karjeras kontekst j piemin ar vi a daudzie apbalvojumi, kas ir v l viens pier d jums tam, ka šis autors sp j uzrun t plašu publiku gan ar lug m, gan gr mat m. Dz ves laik Šmits ir sa mis 30 apbalvojumus, ta u iev r bas cien g kie ir 2010. gad sa emt Gonk ra balva (*Prix Goncourt*) par st stu kr jum u "Koncerts e e a piemi ai" ("*Concerto à la mémoire d'un ange*", 2010), k ar divas Molj ra balvas (*Prix de Molière*) – 2005. gad par darbu "Pil ta Eva lijs" ("*L'Évangile Selon Pilate*", 2000) nomin cij "Lab kais autors", un 1993. gad par lugu "Apmekl t js" ("*Le Visiteur*", 1993) tr s nomin cij s – "Te tra novit te", "Lab kais autors" un "Lab k izr de priv taj te tr".⁶²

Kaut ar audzis ateistu imen , 11 gadu vecum Šmits tika aizs t ts uz Sv tdienas skolu, lai "ie paz tu kristiet bas st stu".⁶³ Sv tdienas skol vi š sajuta, ka pieaugušie respekt un uzklausa vi a viedokli, un šeit par d j s pirm interese par filozofiskiem dialogiem.⁶⁴ Filozofija un reli ija liel k vai maz k m r ir kl tesošas visos Šmita darbos, ar m lest ba, kaisl ba un emocijas kopum ir vienas no darbu aktu l kaj m t m m. rika Emanuela Šmita stilu ir rk rt gi gr ti defin t – vi š pats sevi d v par mor listu un ide listu, vi š savos

⁵⁸ Lesegretain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁵⁹ Liard, Johann. *Qui est... Éric Emmanuel Schmitt*. Septembre 2005. Pieejams: <http://www.linternaute.com/sortir/auteurs/schmitt.shtml> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁶⁰ Schmitt, Éric Emmanuel. *Biographie*. Pieejams: Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/portrait-short-biography.html> [skat ts 2015, 5. febr.]

⁶¹ Editions Albin Michel. *Éric Emmanuel Schmitt*. Pieejams: Pieejams: <http://www.albin-michel.fr/auteur-Eric-Emmanuel-Schmitt-16374> [skat ts 2015, 16. marts]

⁶² Schmitt, Éric Emmanuel. *Prix*. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-prix.html> [skat ts 2015, 5. febr.]

⁶³ Lesegretain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁶⁴ Lesegretain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html> [skat ts 2015, 23. febr.]

darbos mekl katarsi⁶⁵, k ar cenšas par d t, ka dz ve ir daudz bag t ka, k m su izt le. "Es rakstu par cilv kiem, kuriem š iet, ka vi i kaut ko zina un kaut ko saprot, bet darb lieku dz vei varo iem par d t, ka viss nav tik vienk rši."⁶⁶ rika Emanuela Šmita darbos j tama vi a paša interese par varo u savstarp j m attiec b m un katra individu laj m saj t m. Šmitam tuvs ir postmodernisms. Tas noraida robežas starp zem s un augst s m kslas form m, noraida stingru žanru noš irt bu, uzsverot stiliz ciju, ironiju, parodiju un rota gumu.⁶⁷ Postmodernisms izmanto no daž diem laikmetiem patapin tus un daž diem stiliem un m kslnieciskaj m izpausm m pieder gus ornamentus,⁶⁸ k tas redzams tieši rom n "M las Eliks rs", kur, piem ram, v stu u form ts ir aizg ts no 18. gadsimta rom niem. M kslai piem t neierobežotas iesp jas izmantot visus est tiskos un stilistiskos pa mienus, un t k st par semantisku sp li.⁶⁹ Šmita darbos kl tesošs ir ar re lisms – tam ir rakstur gs patiess sten bas atspogu ojums. Visi varo u t li un to savstarp j s attiec bas, k ar darb bas vide un laiks ir piln gi re li un neidealiz ti. Autors neizskaistina m lnieku attiec bas, bet gluži pret ji, pietuvina t s ikdienai, ieviešot probl mas, kuras var piemekl t ikvienas attiec bas.

Šodien riks Emanuels Šmits ir Be ijas Karalisk s zin t u literat ras un m kslas akad mijas loceklis, kur tika iecelts 2012. gad . Vi š dz vo Brisel jau kopš 2002. gada, un 2008. gad ieguva Be ijas pilson bu.⁷⁰ Autors savus darbus raksta franciski, bet tie ir tulkoti 43 valod s vair k k 50 valst s vis pasaul . Fran u žurn la "Le Figaro" izdevumos veiktie statistikas p t jumi 2007., 2009., 2010., 2011. un 2013. gada janv r apstiprina, ka riks Emanuels Šmits nemain gi ir viens no las t kajiem un pirt kajiem autoriem p d jo gadu laik .⁷¹ Kopš 2012. gada janv ra sadarb b ar Bruno Mecž (*Bruno Metzger*) riks Emanuels Šmits vada Par zes Kreis krasta Te tri, kur pilda m kslniecisk vad t ja pien kumus.⁷²

⁶⁵ Fnac Live. *La tectonique des sentiments*. 8 avril 2008, 3:10. Pieejams:

<https://www.youtube.com/watch?v=m2peOK7miq0&spfreload=10> [skat ts 2015, 17. apr.]

⁶⁶ , 22 2005. Pieejams: <http://www.topos.ru/article/4206> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁶⁷ Klages, Mary. *Postmodernism*.

Pieejams: <http://www.bdavetian.com/Postmodernism.html> [skat ts 2015, 5. maijs]

⁶⁸ Benu -Dizosu , Annika, Gijs Font ns. *Literat ras v sture. Eiropas hrestom tija*. Jelgava: J a Rozes apg ds, 2013., 835. lpp.

⁶⁹ Benu -Dizosu , Annika, Gijs Font ns. *Literat ras v sture. Eiropas hrestom tija*. Jelgava: J a Rozes apg ds, 2013., 835. lpp.

⁷⁰ Camargo, Igor de. *Ils sont devenus belges*. 14 juin 2008. Pieejams: <http://www.dhnet.be/actu/belgique/ils-sont-devenus-belges-51b7ba2fe4b0de6db98a3fd4> [skat ts 2015, 23. febr.]

⁷¹ Schmitt, Éric Emmanuel. *Statistiques*. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-statistiques.html> [skat ts 2015, 17. apr.]

⁷² Theatre Rive Gauche. *History*. Pieejams: <http://www.theatre-rive-gauche.com/theaterhistory.cfm> [skat ts 2015, 5. febr.]

3. . E. ŠMITA ROMĀ NA "MĀLAS ELIKSĀRS" TULKOŠANAS PROCESS

Bakalaura darba teorētiskās daļas trešā nodaļa sev iekšējā divās apakšnodaļās. Pirmajā apakšnodaļā tiek sniegta īss, teorētisks tulkošanas metožu pārskats, un detalizētāk tiek aprakstīta izvēlētā tulkošanas metode, sniedzot piemērus. Otrajā apakšnodaļā tiek veltīta tulkojuma materiāla analīzei. Šajā nodaļā tiek apskatīta sižeta līnija un valoda.

3. 1. Izvēlētā tulkošanas metode

Tulkojumzinātnē kā patstāvīga akadēmiskā disciplīna izveidojās 20. gs. 80. gados, bet līdz pat 20. gs. otrajai pusei tulkojums lielkoties tika uzskatīts par avotteksta kopiju. Tulkojuma viengrīvība bija saikne ar oriģinālu, un pats tulkošanas process izpaudās kā mēģinājums atveidot oriģinālā teksta iezīmes tik tuvu, cik iespējams.⁷³

Līdz mūsdienām tulkojumzinātnē ir attīstījusies kāpilnveidīga zinātniskā sfēra, izstrādājot teorētiskos pamatus un tulkošanas metodes. Džefrijs Semjuelsons-Brauns (*Geoffrey Samuelsson-Brown*) savā grāmatā "Praktisks ceļvedis tulkotājiem" ("*A Practical Guide for Translators*") izdalīja četras tulkošanas pamatkategorijas – literāro tulkošana, mutvārdu tulkošana, zinātniskā/tehniskā tulkošana un komerciālā/biznesa tulkošana.⁷⁴ Savukārt Aiga Dukte grāmatā "Tulkošana, manipulācija un interpretācija" ("*Translation, Manipulation and Interpreting*") izdalīja divas grupas – literāro un neliterāro tulkošanu.⁷⁵ Šī bakalaura darba praktiskajā daļā iekšējā romāna tulkojuma tapšana tika izmantota literāro tulkošana, lai ne tikai precīzi pārtulkotu tekstu atrodot atbilstošos vārdus un izteiksmes līdzekļus, bet arī saglabātu autora sākotnējo maksiālistisko ieceri. Semjuelsons-Brauns norāda, ka ar literāro tulkošanas palīdzību tiek tulkoti literārie darbi, pie kuriem pieder visa veida grāmatas, lugas, dzejoļi, noveles, arī anekdotes, dokumentālo filmu scenāriji, ceļveži, zinātniskās mācību grāmatas un operu libreti.⁷⁶

⁷³ Zauberga, Ieva. *Tulkošanas teorija profesionāļiem tulkotājiem*. 4. lpp.

Pieejams: http://www.rakstiskatulkosana.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/rakstiskatulkosana/Ieva_Zauberga.pdf [skatīts 2016. 25. februārī]

⁷⁴ Samuelsson-Brown, Geoffrey. *A Practical Guide for Translators*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 1998., 3. lpp.

⁷⁵ Dukte, Aiga. *Translation, Manipulation and Interpreting*. Frankfurt: Peter Lang, 2009., 19. lpp.

⁷⁶ Samuelsson-Brown, Geoffrey. *A Practical Guide for Translators*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 1998., 3. lpp.

Iepazīstoties ar literāro tulkošanas patnbm Kliforda Landera (*Clifford E. Landers*) grāmatu "Literāro tulkošana. Praktisks ceļvedis" ("*Literary translation. A practical guide*"), tiek noskaidrots, ka viens no šīs tulkošanas sarežģītākajiem konceptiem ir fakts, ka tas "kaut kas tiek pateikts" ir tik pat svarīgi, vai reizēm pat svarīgāk par to, "kas ir pateikts". Tehniskajam tulkošanai, piemēram, stils netiek ņemts vērā kā vien informatīvais saturs tiek nodrošināts no avota valodas uz mācītāja valodu. Šeit tulkotājs un grāmatas autors Landers min piemēru: "Tehniskajam tulkošanai automašīnu secība ir mazsvarīga, ja visa krava tiek piegādāta neskartā. Turpretī, literārajam tulkošanai automašīnu secība – kas ir stils šajā gadījumā – rada atšķirību starp dzīvību, viegli lasāmu tulkojumu un samērā kļūdu, stāvīgu atveidojumu, kas atbilst oriģinālā tulkotāja ksliniecisko un estētisko būtību, pat tādēļ."77

Kā vienu no galvenajām literāro tulkošanas problēmām Landers norāda teksta plāstamību un caurspīdīgumu. Literārajam tulkojumam mācītāja valodā ir jāizraisa tā pati emocionālā un psiholoģiskā reakcija kā daudziem izraisītā oriģinālā valodā – ja avota valodas teksta lasītājs izjūt šausmas, interesi vai aizrautību, tas pats būtu jāizjūt arī mācītāja valodas teksta lasītājam. Mācītājs ir valodu A pārvērst uz valodu B pārciešams nemanāmā kā. Lai arī vairums lasītāju šo kritēriju, iespējams, uzskata par vienu no svarīgākajiem, kas nosaka, vai tulkojums ir labs, paši tulkotāji šajā jautājumā nav vienprātīgi.78

Literāro tulkošanas sakarā bieži tiek runāts par tulkotāja saikni ar teksta autoru un teksta tulkojumu. Ideāli varianti tulkotājs saglabā vienlīdzīgu tuvību gan autoram, gan lasītājam, taču realitātē saglabāt balansu ir visai grūti un izaicinoši. Šajā gadījumā atkal var atsaukties uz tulkošanas teorētiku Landersu – viņš aicina lūkoties uz tulkotāju kā starpnieku, bez kura palīdzības autors nespētu uzrunāt mācītāja valodas publiku.79 Ar tulkotāju un tulkošanas teorētiku Aiga Dukte norāda, ka tulkotājs ir tas, kurš teksta oriģinālam piešķir dzīvību. Bez tulkotāja šis teksts paliktu "nedzīvš" un jaunai publikai nepieejams.80

Tomēr visbiežāk tulkotāji saskaras ar jautājumu, vai ir jāpārtulko vārdi, vai doma. Landers apgalvo, ka pirms sākt tulkošanai, tulkotājam ir jānosaka, kas kalpos par tulkojuma vienību – vai tas būs vārdi, teikums, vai paragrāfs? Jebkurā no šiem gadījumiem, tulkojuma vienība ir jābūt pietiekami elastīgai, lai tā varētu pielāgoties dažādiem tulkojumiem

77 Clifford E. Landers. *Literary Translation. A Practical Guide*. Trowbridge: Cromwell Press Group Ltd, 2001., 7. lpp.

78 Clifford E. Landers. *Literary Translation. A Practical Guide*. Trowbridge: Cromwell Press Group Ltd, 2001., 49. lpp.

79 Clifford E. Landers. *Literary Translation. A Practical Guide*. Trowbridge: Cromwell Press Group Ltd, 2001., 50. lpp.

80 Dukte, Aiga. *Translation, Manipulation and Interpreting*. Frankfurt: Peter Lang, 2009., 25. lpp.

teksta apstākīem.⁸¹ Ar tulkošanas studiju profesore Mona Beikere (*Mona Baker*) norāda, ka svarīgi ir sīktarņi, kas nesošū vienību un struktūru atkodšanu. Viņaspriekš, daudzi uzskata, ka vārds ir valodas pamatelements, lai gan nereti nozīmē vairākas pat daudzas mazākas valodas vienības, tāu visbiežāk nozīmē lingvistiskas struktūras, kas ir daudz plašākas un sarežģītākas par vienu vārdu.⁸² Klāvuenu galvenajām tulkotājukādām Landers min centienus izspiest katru pārdrošu nozīmē pilienu no avota valodas teksta. Parasti šādas kādas tiek pieautas tad, ja tulkotājs ir centies būt pārāk "uzticīgs" oriģinālam. Rezultātā ir radīta dīvaina, nelabskanīgā mērā valodas teksta versija, kas ne tuvu neatbilst autora iecerei. Mērķis ir nevis pārtulkot to, ko avota valodas autors ir teicis, bet to, ko viņš ir domājis ar savu sacīto, un, lai sasniegtu šo mērķi, idejas nevis vārda pārtulkošana ir daudz labāks instruments.⁸³ Par "uzticību" oriģinālajam tekstam runā Ehu literatūras un tulkošanas teorētiskais Již Lav (*Jiří Levý*) darbā "Tulkošanas māksla" (*"The Art of Translation"*). Saskaņā ar viņa teikto, pretruna starp adaptīvās tulkošanas klasicistu teoriju un literārs tulkošanas romantistu teoriju pastāv joprojām, un patiesībā ir viens no dzinējspēkiem, kas nodrošina nepārtrauktu tulkošanas metožu pieprasību. Viņš apgalvo, ka lai ar uzticību oriģinālam tiek atzīta par programmatisku principu, prasība pēc uzticības avota valodas tekstam nav definēta vai analizēta.⁸⁴ Ar Aigai Duk tei ir savs viedoklis par uzticību oriģinālam. Viņaraksta, ka uzticība, kas ir viens no centrālajiem tulkošanas teorijas jēdzieniem, patiesībā ir metafora. Uzticības jēdziens tulkošanas studijās ir aizgāts no mūsu ikdienas, konkrēti, attiecībā m starp vārdiem un sievieti. Duk te apgalvo, ka Rietumu un Austrumeiropas tradīcijā tulkojums tiek uzvertēts kā sievietē, savukārt oriģināls - kā vārdietis, no kā ar izriet uzskats, ka tulkojumam ir jābūt uzticīgam oriģinālam.⁸⁵ Oriģinālam uzticīgs tulkojums koncentrējas uz to, kas ir specifisks, pieaujot vienīgi verbālam materiālam un saglabājot visus citus elementus, kas veicina darba unikalitāti, bieži vien kaitējot sākotnējai teksta nozīmei. "Neuzticīgais" tulkojums, turpretī, saglabā galveno saturu un formu, uzņemoties specifisko elementu aizstāšanu. Avota kultūras un vēsturiskās patēnības tiek aizstātas ar mērķa kultūras un vēsturiskajām patēnībām. Šā pieejas galējā forma noved pie avota teksta lokalizācijas un piemērošanas mērķa kultūras laikmeta iezīmē.⁸⁶

⁸¹ Clifford E. Landers. *Literary Translation. A Practical Guide*. Trowbridge: Cromwell Press Group Ltd, 2001., 55. lpp.

⁸² Baker, Mona. *In Other Words. A coursebook on translation*. London: Routledge, 2011., 9. lpp.

⁸³ Clifford E. Landers. *Literary Translation. A Practical Guide*. Trowbridge: Cromwell Press Group Ltd, 2001., 55. lpp.

⁸⁴ Levý, Jiří. *The Art of Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2011., 83. lpp.

⁸⁵ Duk te, Aiga. *Translation, Manipulation and Interpreting*. Frankfurt: Peter Lang, 2009., 23. lpp.

⁸⁶ Levý, Jiří. *The Art of Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2011., 84. lpp.

Tulkojot konkrēto rīka Emanuela Šmita romānu "Mīlas Elikšrs" par galveno vārdu būtu tiek izvirzīta atziņa, ka daudz veiksmīgāks tulkojums izdodas, ja tiek pārveidota ideja, nevis vārds.

Tulkošanas procesā bakalaura darba autore vairākkārt sastapās ar oriģinālteksta patnībām, kas lika izvērtēt un pielietot piemērotākos paņēmienus, lai padarītu tekstu labāskanīgāku un saprotamāku mērķa valodas lasītājam. Tālāk tiks minēti vairāki piemēri:

1) Oriģināltekstā, vienpadsmitajā vārdstulpiņā ir frāze – "Toi, tu mords toujours. [...] Exerce donc tes crocs sur moi."⁸⁷ Franču valodas darbības vārds "mordre" latviski nozīmē "kost", savukārt lietuvīšu vārds "crocs" apzīmē ilksus. Burtiski iztulkojot avota teksta autora teikto būtu iegūta frāze "Tu vienmēr kod. Pielieto savus ilksus pret mani."

Burtisks šīs frāzes tulkojums mērķa valodā (*šeit – latviešu valoda*) lasītājam nešit sīdzelgalam saprotams, tāpēc šajā gadījumā bakalaura darba autorei avota teksta patnība ir jāaizstāj ar mērķa valodas patnībām. Saprotot, ko avota teksta autors ir vēlījis pateikt, un orientējoties mērķa valodā, ir iespējams piemēklēt ekvivalentu šai frāzei. Latviešu valodā gadījumos, kad viena persona vārdiski aizvaino vai norāda uz otras personas nepilnībām, nemēdz teikt, ka cilvēki "kož", šādos gadījumos tiek izmantots darbības vārds "dzelt". Līdz ar to, piedāvātā versija ir šāda – "Tu vienmēr iedzel. [...] Izmanto savu dzeloni pret mani." Iespējams, ka otrā teikuma konstrukcija joprojām šiet nelatviska, un ir jātams, ka tas ir tulkojums, taču frāze ir adaptēta un padarīta saprotama mērķa valodas auditorijai.

2) Apskatīt tulkošanas teoriju kā vienu no aspektiem minētā teksta caurspīdīgumu jeb to, cikoti ir jātams, ka teksts ir tulkojums no svešvalodas. Savā teorijā Landers Klifords akcentē, ka avota teksts jāpārvēido mērķa tekstā, tāpēc iespējams, ka, taču tulkojot romānu bakalaura darba autore sastapās ar situāciju, kad, vienasprīti, ir nepieciešams saglabāt atsevišķus oriģinālteksta elementus, lai mērķa teksta lasītājs justu, ka viņš iepazīstas ar citu kultūru, vidi un personāžiem. "Mīlas elikšrs" ir romāns konkrēts piemērs. Romānā ir trīs darbojošās personas – dāms, Luīze un Lilī. Ir iespējams latviskot Lilī vārdu un romānā viņu dēvēt par Liliju, taču tas neatbilstu oriģinālteksta autora iecerei, un lasītājam zustu sajūta, ka teksts, ko viņš lasa, nāk no citas kultūras. Ja lasītājs ir nolēmis iepazīties ar tulkotu svešzemju tekstu, viņš ir ieinteresēts un rīnīs sastapties ar avota kultūras vai avota teksta patnībām, līdz ar to bakalaura darba autore uzskata, ka šajā gadījumā ir svarīgi saglabāt autentiskumu un nelatviskot Lilī vārdu.

⁸⁷ Schmitt, Éric Emmanuel. *L'Élixir d'amour*. Éditions Albin Michel, 2014., 14. lpp.

3) Sak mv rdi kalpo k v l viens piem rs. Ar šis ir tas gad jums, kad ir j p rtulko ideja, nevis v rdi. Tulkot jam vispirms ir j noskaidro, k da ir konkr t sak mv rda noz me avota valod , lai p c tam var tu piemekl t ekvivalentu m r a valod . Konkr t tulkojam materi la gad jum bakalaura darba autore sastap s ar fran u sak mv rdu "Tel est pris qui croyait prendre".⁸⁸ Burtiski šo sak mv rdu var iztulkot aptuveni š di: "Sa emts ir tas, kurš dom ja sa emt". Tas neš iet lo isks un nenes sev nek du domu, un t ir ar vairumu sak mv rdu, ja tos iztulko burtiski, tieši t p c ir svar gi saprast galveno ideju, nevis katru v rdu atseviš i. Šo sak mv rdu izmanto gad jumos, kad cilv ks v las k dam izlikt lamatas, bet beig s pats ir savu nekrietn bu upuris. Latviešu valod , kas ir bag ta ar daž diem sak mv rdiem, ir atrodams lielisks aizvietot js, kas saglab un las t jam nodod avota sak mv rda esenci, kuru darba autore ar ir iek vusi tulkojum uz latviešu valodu – "kas citam bedri rok, pats taj iekr t".

4) Již Lav raksta, ka avota kult ras un v sturisk s patn bas tiek aizst tas ar m r a kult ras un v sturiskaj m patn b m, kas noved pie avota teksta lokaliz šanas, tom r ne visas kult ru vai v sturisk s patn bas ir iesp jams aizst t. Nereti tulkojot tekstu, kura avota kult ra ir pavisam cit d ka k m r a kult ra, n kas sastapties ar patn b m, kur m nav iesp jams atrast aizst j jus. T s sauc par re lij m, un vienk rš kais veids k atrisin t šo probl mu, ir veikt v rda fon tisko tulkojumu, un ievietot t skaidrojumu zemsv tras atsauc . Re lija, kas atrodama rom n "M las Eliks rs", n k no Kan das kult ras, un ori in lvalod tas rakst s š di – "poutine". Tas ir diens, kas sast v no fr kartupe iem, kas p rkl ti ar siera gabali iem un liesu, gaiši br nu m rci, kuru parasti gatavo no vistas vai liellopa buljona, pievienojot piparus, s li un eti i. T k latviešu virtuv š ds diens nav atrodams, nav izstr d ta ar t nosaukuma latvisk versija vai aizvietot js, t p c š rom na ietvaros diena nosaukums tiek fon tiski iztulkots k "put ns", pievienojot skaidrojumu zemsv tras atsauc .

5) Rom na ori in lvaloda ir fran u valoda, tom r daž s viet s Šmits ir iek vis fragmentus v cu un lat u valod s (12. lpp., 56. lpp., un 63. lpp.). Pie aujams, ka lielai da ai latviešu las t ju šie fragmenti paliktu nesaprotami, un praktisk k b tu, ja tie tiktu p rtulkoti, tom r šie fragmenti kalpo k vistieš k s nor des uz atsauc m no citiem darbiem, kas las t jam pal dz lab k saprast konkr to situ ciju. Turkl t, lai uz latviešu las t ju pan ktu t du pašu vai l dzv rt gu efektu, k du Šmits ir centies pan kt uz fran u las t ju, latviskaj tulkojum šie fragmenti netiks tulkoti uz latviešu valodu.

⁸⁸ Schmitt, Éric Emmanuel. *L'Élixir d'Amour*. Éditions Albin Michel, 2014., 92. lpp.

6) Problēmas rada arī leksika, kas saistīta ar iemlāšanas un mēlestību. Franču valodā tiek lietots izteiciens "tomber amoureux", ko burtiski var tulkot kā "krišanu mēlestībā", taču latviešu valodā šādu izteikumu neizmanto, un tas apgrūtina mēlrunas pārtulkot tekstu, nezaudējot domu. Šā mēlestības un iemlāšanas leksika tekstā tiek apspēlota vairāksvietība, kas rada problēmas teksta atveidošanai. Piemēram, septi desmit septiņi vārdi franciski tiek izmantoti izteiciens "coup de foudre", ko burtiski var iztulkot kā "zibens sprienu". Latviešu valodā, runājot par iemlāšanu, šādu vārdu salikumu nelieto, tāpēc šajā gadījumā pārtulkojot tekstu, netiek veikts tiešs franču valodas izteikuma atveidojums, bet piemeklāts atbilstošs izteikums latviešu valodā – "mēlestība no pirmā acu skatiena".

3.2. Tulkojamā materiāla analīze

Bakalaura darba praktiskās daļas ietvaros tika tulkots rīka Emanuela Šmita romāns "Mīlas Elixīrs" ("*L'Élixir d'Amour*", 2014) no franču valodas uz latviešu valodu.

Darba sižets ir balstīts uz divu cilvēku saraksti elektroniskajā pastā. Psihoanalītiķis dams un advokāte Luīze ir bijuši kopā piecus gadus, taču atklājot, ka dams ir viņu krāpnieks, un sākot labāku darbu piedāvājumā, Luīze nolēma pārbaudīt viņa uzticētību uz Monreālu, mēģinot atstāt viņu par sevi. Kad laiku pēc šī iršanās Luīze ieradās mājās, kur atzina, ka joprojām iekaro viņu. Romāns sāk ar dams atbildes vārdiem Luīzei, kurā viņš paziņo, ka nevēlas veidot fiziskas attiecības, taču piedāvā mēlestību, kas reiz ir bijusi viņu starpā, pārveidot draudzību. Sakotnīji Luīzes attieksme ir noraidošā, un viņas atbildes damsam – atturīgā un dzīlīgā, – taču sarakstes laikā viņa pamazām atmaigst, un piekrīt damsam piedāvājumam uzskatīt draudzīgās attiecības. Tādā tās pamazām tiek nodibinātas caur vārdiem, kurš viņai ir interesants, kas viens par otru, par privāto dzīvi, dalās pieredzē, stāsta par ikdienas notikumiem un darbu, neiztrūkstot arī atmiņām par kopīgi piedzīvoto un spēcējām jūtām, kas viņus agrāk vienoja. Jo vairāk viņi runā par pagātni, jo skaidrāks kļūst viņu kopīgais fakts, ka jūtas nav pilnībā izplūnējušas, un tādēļ nav tikai draudzība, kas šobrīd viņus vieno. Kaut arī lasītājam vārdus rada iespaidu, ka dams ar šī iršanās tiek galā labāk nekā Luīze, ir redzams, ka viņš nevar atturties viņai nerakstīt katru dienu. Kad no vārdiem, ko Luīze raksta damsam, viņa uzstāda šāromāna galveno jautājumu – vai pastāv veids kā izraisīt mēlestību? Vai ir iespējams likt otram Tev iemlāties? Turpmākās vārdus starpā abi personāži izceļas aktīvā diskusijā šā jautājuma sakarā. Sakotnīji dams noraida mīlas eliksīra eksistenci, taču kad

dienu Lu zei pazi o, ka ir to atkl jis. Taj paš laik Lu ze uzzina, ka vi as kol e Lil , kas pl no p ris dienas pavad t Par z , mekl nakstm jas un vi a nolemj sazin ties ar damu, t k vi a radnieks iz r studio tipa dz vok us. dams pied v jas sagaid t Lil un nog d t vi u l dz nakstm j m, bet jaun sieviete vi am oti iepat kas, t p c vi š nolemj izveidot ar vi u attiec bas. dams ap emas Lu zei pier d t, ka ir atradis m las eliks ru, veidu, k jebkurai sieviete likt vi iem l ties. Lai to izdar tu, vi š piekr t k t par Lil terapeitu. K du dienu, kad Lu zi ir nokaitin juši dama st sti par veiksmi attiec b s ar sieviet m, vi a nolemj samelot un pazi o vi am, ka ir iepazinusies ar k du pievilc gu v rieti v rd Briss. Neskatoties uz to, ka gan damam, gan Lu zei ir attiec bas, vi i turpina sarakst ties, un v stul s st sta viens otram par sav m attiec b m. Š iet, ka starp abiem ir izveidojusies sava veida sacens ba. Viss neiet tik gludi, k dams bija iepl nojis, un Lil vi u pamet karjeras izaugsmes v rd . Lu ze k st par vi a uztic bas personu, plecu, uz kura paraud t, un k d no v stul m dams atz st, ka Lu ze ir vi a mierin jums, bet cik ž l, ka vi a ir laim ga kop ar Brisu. Šaj br d Lu ze nolemj damam atkl t, ka Briss neeksist , un aicina vi u pie sevis uz Monre lu. P d jo v stuli šaj rom n Lu ze raksta Lil , un taj las t js uzzina, ka dams ir atgriezies pie Lu zes.

P c tam, kad ir iepaz ts sižets, t l k var spriest par pašu rom na nosaukumu. S kotn ji tas var tu š ist mistisks un intri jošs, ta u rom na las šanas laik k st skaidrs, ka prec z ku nosaukumu b tu gr ti iedom ties. M las eliks rs ir visa š rom na b t ba; lai vai ko dams un Lu ze sav s v stul s nerakst tu, galvenais, ko vi i cenš s noskaidrot ir, vai past v k ds veids k izrais t m lest bu. Pirmo reizi rom n šis eliks rs tiek piemin ts vienpadsmitaj v stul , kur Lu ze damam raksta par operas "Tristans un Izolde" apmekl jumu, kas licis vi ai s kt dom t, vai past v t ds burvju dz riens, ar kura pal dz bu iesp jams pieburt m lest bu. Taj paš v stul vi a nekav joties paskaidro, ka nemekl eliks ru, lai slepus to k dam ielietu gl z , vi ai eliks rs simboliz veidu, k izlob t j tu esenci. Lu ze grib uzzin t, kas veido m lest bu – fiziski un miski procesi, kurus iesp jams atk rtot ar zin tnes pal dz bu, vai, gluži otr di, gar gs br nums. Ar damu ir sarež t k, jo s kotn ji vi š noraida t das vielas iesp jamo eksistenci. Vi š uzskata, ka m lest bas rašan s ir mist rija, kuru nav iesp jams izsaukt ar burvju dz rieniem vai pašiem pa mieniem, ta u k d dien vi š Lu zei p kš i pazi o, ka vi ai ir taisn ba, jo t ds eliks rs tom r past v. dams, b dams psihoanal ti is, uzskata, ka š ma isk dzira sl pjas Zigmunda Freida teorij par transferenci jeb p rnesi, ar kuras pal dz bu patients visas savas ne stenot s v lmes un fant zijas "p rnes" uz savu terapeitu, kas pamaz m pacient liek iem jot kv l m j t m pret savu rstu. Lai Lu zei to pier d tu, dams nolemj piekrist Lil l gumam k t par vi as terapeitu, neskatoties uz to, ka

vi am vairs nav vietas jauniem pacientiem. Viss turpmākais, kas notiek – dama un Lu zes starp , kas stāsta par lielu manipulāciju vienam ar otru. Tikai romāna beigās kļūst skaidrs, ka tieši šīs manipulācijas ir tās, kas atkārtoti izraisīja mēlestību – dama un Lu zes starp . Lu ze lika liet visas savas sievišķās viltības, lai atgūtu damu, aujot viņam ziņot, ka viņš ir tās, kurš atklāja eliksīru, un kuram tas ar piemērotību, jo Lilija ta uztinās mēlestību . Patiesībā Lu ze jau no pašas kuma visu bija izplūnojusi – pirms Lilija došanās uz Parīzi, Lu ze viņai uzdevināja tās pašas smaržas kādas lieto viņa pati, lai Lilija aromāts damam atgūtu Lu zi. Pēc tam viņa par pētījumu, kādams iepazīstas ar Liliju, un, lai soli pa solim stenotu savu mērķi, slēpina no dama faktu, ka Lilija dosies uz Sidneju, aujot viņu starp dzimtajam, kas viņai kdamam ir pašas pēģi, jo Lilija viņu pamet. Lu ze ir sievietē, kas zina, ko viņas, un prot izmantot visus sievišķos ieročus, lai to dabūtu. Viņa zināja, ka vienkrāš kais veids, kdamam likt pēc viņas ilgoties un atkal sākt viņu novērtēt, ir "piespēlēt" Liliju, kura viņu spējinās un izrādīsies nestā, lai pati tikmērķētu par uzticības personu, un sevi par dānu labās puses. Lu zes taktika strādāja lieliski, ne vēlta veltīt Lilijai atzīst, ka beidzot ir atradusi mēlas eliksīru.

Tekstu Šmits ir veidojis tā, lai tas šķītu vienkrāšs un plīstošs, kaut patiesībā tas ir rakrtīgi sarežģīts un daudzslānis. Šīs ir romāns, kuru jāpārslas vairākas reizes, un katr no tām atklāsies kā jauns. Kējau iepriekš ir ticis minēts, viens no rīka Emanuela Šmita mērķiem radot darbu, ir rosināt lasītāju uz pārdomām, un "Mēlas Elikšrs" nav izņēmums. Teksts ir bagāts ar atsaucēm uz citiem darbiem, teorijām un idejām. Kādāžus no piemēriem var minēt Šoderlo de Laklo "Bstamos sakarus", operu "Tristans un Izolde", un ar psihoanalītiā Freida transferences teoriju. Lasītājam jāpiemētaugstam erudīcijas un intelekta līmenim, lai pamanītu un saprastu visas romānāiekauts atsauces. Šmits izmanto "*français soutenu*" – reālistu, kas ir sarežģītākais un izmeklētākais franču valodas reālists, taūlatviešu valodā tās nepastāv. Burtiski to varētu tulkot kā "piepacēlto franču valodu", un, lai ar literārvēloda varētu būt aptuvens ekvivalents, latviski nav iespējams sasniegt tādu teksta izsmalcinātības līmeni. Tieši valodārslējās šādā darba netulkojamā specifika. Frančiem ir raksturīgi saviem sarunu vai vēstules biedriem, kātas ir šāji gadījumi, demonstrēt savu intelektuāli līmeni, izmantojot pašatlasītās vērdus, rēģi izvēlētās stilistiskās figūras, vai izsmalcinātās frāzes un komplicētas teikumu uzbūves. Šīs romāns ir sarakstīts rakrtīgi bagātvalodā, Šmits to ir piesētinājis ar neskaitamiem pašbās un darbības vērdiem, kādi ikdienā parasti netiek lietoti. Neskatoties uz to, ka e-pastu apmaiņa ir visai ātra, Šmits saviem varoņiem dod laiku paširēģi izvēlētās vērdus. Diemžēl, bet latviešu valodā nav šādā vērdū

krājuma, kas autu pārtulkot romānu, nezaudējot efektu, kāds tiek radīts franču valodā. Patnājšais un bagātāspāšbāsvārdulietojums tulkojumū padarā smagu un brāžiem patnelasmu. Parāli "piepaceltājai franču valodāi" māzkos apjomos tiek lietota arī franču sarunvaloda, kas turpina radīt zināmas problēmas, jo saprast izteikumus sarunvalodā reiz mēģināb tāpat kā sarežģīti, kā saprast smalkas frāzes. Teksts sastāv no gariem teikumiem, tā unetrākstārsu, aprāutu frāžu; tekstāmdzīvumu un raitumu piešāir gan izsaukumi, gan jāutjumi, neizpāliekār literārajāi franču valodāi tik raksturīgās inversijas⁸⁹.

Epistulāromānā nav stāstāja, jo tāli ir tie, kāmirāj raksturo vide un ar dažādiem pārmāieniēmlas tājam jāatklāj gan savas rājs, gan rakstura iezīmes, kā arī attiecībā vienam ar otru. Šādu smalku detaļu norādāšana las tājam jāauj veidot lielu kopainu gan par vidi, kā dārisinānotikumi, gan par pašiem varoņiem, tā dā jādārvien vairāk iesaistot las tāju un liekot viņā emocionāli izdzīvot to pašu, ko personāži.

Pirmajā vāstulā kādāms rakstā Luzei, Šmits ir iekāvis elementu, ko no franču valodas burtiski var tāu tulkot kā "atgrieāanos atpaka" (*la retour en arrière*), kas parasti tiek izmantota, lai si pārtārauktū notikumu hronoloģiju, pāstāstot par kādu notikumu pāgtān. Pirmādamā rakstā tvāstulā Luzei pāties bāir atbilde uz ziņu, kuru viņā ir nos tājusi pirms vāli ir "sācis" romāns. Ar šāo kāisālgovāstulā, kura aizsāk visu sāraksti, las tājs netiek iepāzstāntā, tā upācādamā atbildes var gātpriekāāstatu par to, ko Luze ir rakstājusi un pādvājusi.

Plāšājā interneta telpā meklājot francāžu viedokāus par ārikā Emanuēlā Šmitā romānu "Mālas Eliksārs", kādā māsāslap⁹⁰, kās vēltā tieši grāmatu "gārdāžiem", ātsauksmes ir oti dāādas. Dāā romānu āztvēroti pozitīvi, novārtājot gan pikānto sāturū, gan Šmitā rakstāānas stilu, dāāi sāžetsāšāiet neoriānāls, un sāievietē un vārietis liekāspārkāstereotipizāti, vāli kādu neāpmierinā, kā romāns beidzās pārkātri. Neliels sāikāts las tāju ātklāj, kā "Mālas Eliksārs" tiešām vedinā uz pārdomānāpārtāiecibām, iekāri un mālestību, sāvukārt citi nekāutrājas pārmest āutorām, kā grāmatā ir bez sātura, un tā sāizlāāānā nesniedz nekādu bāudjumu. Pācā māsāslapā publicātajiem sāžeta pārstāstāiem redzāms arī, kā ne visi las tāji ir pilnābā sāprātuāi romānu - dāāi sāšāiet, kā kādāms ir tās, kurš ir uz sācis sāraksti, vāsticāmkātpāc, kā pirmā romānā publicātvāstulā ir viņā rakstā, bet citi lietotāji rakstā, kā viņāus nepāmet sāj tā, kā nav āzdevies romānu "ātkod tā" lādzālam.

⁸⁹ Inversija – āpvārstāstā voklis. Piemārs franču valodā: Tu vas où?/ Où vas-Tu?

⁹⁰ www.babelio.com

Tulkojam materiāla analīzi, lai labāk izprast Šmita rakstības stilu, kuram ir jāpaliek uzticami tulkošanas laikā. Bagātīgais pašreizējais vārdu un tēlaino izteiksmes līdzekļu lietojums ir jāsaglabā, lai nezustu teksta daudzslāņainība, un varētu nodot lasītājam to, ko Šmits ir vēlējis.

4. . E. ŠMITA ROMĀNA "L'ÉLIXIR D'AMOUR" TULKOJUMS

1

Lu ze,

Ja tu mani klausies, sveicin tā.

Ja tu mani nedzirdi, ar dievu.

Atkar b no tavas reakcijas š v stule b s m su sarakstes s kums vai beigas.

Man priekš aust nokaltusi saule, un es v roju Par zi, kurai oktobris pieš ir kritušo lapu nomoc ta un trokš ain s satiksmes saind ta, sasirguša zv ra b lumu, kurš k ro p c miera, kas kav jas. Es nevaru vien sagaid t ziemu. Vasaras gurdums izz d un galvaspils ta ar nepaciet bu gaida k t auksta, sausa un skaidra. Pils tai pietiek ar diviem gadalaikiem, smac jošo un stindzinošo.

Lu ze, p rv rt sim m su ievainoto kaisli r m maigum . Tici man, šo p d jo gadu laik es nov rt ju ne tikai tavu du, gurnus vai m su apsk vienus. Es ar apbr noju to sievieti, kas tu esi, tavu aso pr tu, atjaut bu, zobgal bas, aizraut bu. K p c lai att lums man liegtu šo br numu? Vai esmu nolemts tevi zaud t? Vai sekss bija vien g ieejas bi ete?

Es, turpret , nepie emu nevienu neapmierin t b pilošu v sti, apziestu ar piepras jumu p c maiguma vai enit liem uzpl diem, k šo miklo, hist risko, vagin lo lupatu, kas šor t p r ma manu ekr nu un kuru es ieb zu dzi i miskast , nospiežot uz pogas "Izdz st". M su attiec bas beidzas, Lu ze, apzinies, nenoliedz to. M s vairs negul sim kop un turpm k dz vosim t kstošiem kilometru att lum viens no otra.

Kad viens ce š beidzas, otrs par d s. No m kajiem k stam par draugiem. K p c gan ne? Starp mums draudz ba v l nekad nav past v jusi.

L dzu, nesaboj m su jauk s atmi as v loties, kaut mums t du neb tu.

dams

2

dam,

Ja draudz ba ir m lest bas hospit lis, tad es ien stu draudz bu.

Lu ze

3

Drg Lu ze,

M lest bu no draudz bas š ir tikai da. T ir pl na...

dams

4

T tev š iet pl na? Man t atg dina m ri.

Lu ze

5

Lu ze,

da nogurst, pr ts ne. Kaut ar m su erme i viens pie otra tiecas maz k, m su gurni izj t niec g ku vajadz bu sak auties, un mans falls atp šas blakus tavam kl pim nemekl jot to tik oti, k pirmajos gados, tas nenoz m , ka sav s dom s es tevi atvair ju, ne tuvu. Piem ram, šodien es sap oju tev izst st t komiskos notikumus, kas ar mani atgad j s, es v l jos dal ties ar jaunatkl tu gr matu, filmu vai m ziku, es tev uzdevu jaut jumus, atbild ju, velt ju tev smaidus, nop tas, izsaucienus; s k sakot, m s nepavisam neesam izš rušies.

Paties b es dom ju, ka jutekliskums ir tik pat virspus js k da, ko tas izmanto. Tu valdi p r orgasma spazm m. Piln b iespiedusies man , vair k k sp tu t kama fizisk tuv ba, tu esi iegrav ta man izt l , n kotn , atmi s.

J , ja da noveco, sakrunkojas un izkalst, pr ts stiprin s. Draudz ba veido lo isku patiesas m lest bas turpin jumu. Es nebiju dom jis tevi aizvainot to pied v jot.

dams

6

dam,

Jebkura piek pšan s ir smaga. Draudz ba p c m lest bas mani pazemotu. Iek rtot milz gu kaisli maz , sirsn g studio tipa dz vokl t mani nevilina, es lab k atrodos piln gi uz ielas.

At .

Lu ze

7

Lu ze, Lu ze, Lu ze...

Mana mežon g , mana dedz g , tu sp t jies! T tad visu vai neko? Lu ze vis piln b vai Lu zes nav? Uguns vai pelni, tu atsakies no kv lojš m ogl m...

K da skaista mu ba!

Tom r mu ba...

Tu tiecies p c piln bas, bet šis ide lisms ved uz nelaimi. Tavas pras bas baros tavu vilšanas. Jo vair k tu d si, jo vair k tu siekalosies. Ja tam, ko tu dz vo, ir j b t perfektam un reiz pašam un piln gam, lab k atsakies dz vot. Nevienas attiec bas nepacelsies tavu v lmju augstumos; tu gaid si izsap otu m lest bu, bet nekad ne patiesu.

Ak, tu mani satrauc, Lu ze... Izskat s, ka tu aizej no m su m lasst sta k atraitne, kas ar skumj m cer paldzin t attiec bas. Vai tu uzskati, ka s pes ir kaisles aizst j js? Vai tu pl no t rpt savu eksistenci meln ? Es tevi neatpaz stu.

Tavs bijušais m otais un tom r draugs,

dams

8

Lu ze,

Tu esi apvainojusies uz mani?

Tu mani ien sti?

Tu mani aizmirsti?

Tavs dams

9

Lu ze,

Es tevi l dzu man atbild t, ar ar skarbiem v rdiem taj skait .

Ja tu nerea si, es r t k pju lidmaš n .

dams

10

D rgais dam,

K tava v stule mani uzjautrin ja!

T tad es noliedzu m su š iršanos? Lepnums tevi padara aklu... Atceries, ka t biju es, kas aizg ja.

P c pašas v lmes es starp mums noliku ok anu, dz vokli, dr bes, klimatu, platuma un garuma gr dus, es nekav joties main ju visu, lai sekotu savam liktenim. Tu uzturies Par z , kam r es esmu apmetusies uz dz vi Kvebek .

Es - atraitne? Skumju p r emta? Tu sevi mu o, dam, iedom joties, ka tevi pamest ir nepanesami, un ka es palieku satriekta, kropl ga... No mums abiem tu man š ieti bezpal dz g ks attiec b pret šo jauno situ ciju emot v r , ka tu man liec ciest, uzspiežot savas r pes, mokas un vientul bu, un s ti savas ikdienas p rdomas gaužoties, ka manas atbildes arvien ir sas.

Man ir maz laika, ko tev velt t, d rgais. Neaizmirsti, ka es šobr d p rv cos uz Monre lu, t p c man ir j nok rto vair kas probl mas – administrat vos dokumentus, nodok u deklar ciju, ri, dz vok a iek rtošanu. Protams, advok tu kabinets, kurš mani ir nol dzis darb , pal dz šaj s gait s, ta u vi i man jau pieš ir klientus, kuru lietas man ir j izskata. Diena ar divdesmit etr m stund m beidzas p r k tri.

Un tom r, es aps žos šovakar pie ekr na, lai velt tu tev p ris min tes.

J , m su piecgadu kaislei piemita v tras sp ks, es v l nekad iepriekš nebiju piedz vojusi t das attiec bas, t du erme u, dv se u, l pu, plaukstu, gaumes un ideju sapl šanu. Tik liels sp ks mani p rliecin ja, ka m su savien ba b s ilgstoša – š s dzirksteles liecin ja par m ž bas liesmu. Diemž l, man n c s atteikties no cer b m... M s viens otru s k m iek rot maz k, vispirms tu, p c tam es, un tad tev bija neskait mi nesl pjami piedz vojumi ar sieviet m. Ak, tava va sird ba, es tev nep rmetu, man t aiztaup ja laiku – ja ir m lest bas, kas mirst šaubu d , man j mira d p rliec bas. Es biju t , kas izš r s.

Lai gan m su pagrimums lika man ciest, att lums starp mums mani mierina. Jo sp c g ka ir pie eršan s, jo maig ks k st p rr vums. Cilv ki nenov rt š iršan s priekšroc bas. Š iršan s ir tik pat svar ga k satikšan s, jo t s kas jauns posms. Šaj mirkl man tev j atz st, ka es j tos mier ga, jo m lošaj kaisl no kuras esmu pniec ga atbr voties, ir kaut kas pazemojošs.

skrupulozas, vi as cenšas b t oti nelaim gas, visnelaim g k s, cik vien iesp jams. Ja š s sievietes sevi nenogalina, vi u dienas turpin s ar p rakme otu nom kt bu, nekrozi un v zi. Tu joproj m iedzel, kas mani saj smina. Nu tad pielieto savu dzeloni pret mani.

Es gribu ko teikt par vienu no taviem izteikumiem, to, kurš piesauca manu neuztic bu.

V rieši m l jas, lai izjustu orgasmu, nevis, lai par d tu, ka m l. Kad es g ju tikties ar m kaj m, es neievainoju savu pie eršanos tev, es tevi nedievin ju maz k, es tikai grib ju sa emt un sniegt baudu.

Viena milz ga k da saboj cilv ku attiec bas: pie mums, ka sekss un j tas ir viena valsts.

Ta u sekss un m lest ba apdz vo divas daž das teritorijas. Ja m lest ba ielaužas seksualit tes lauci , kura, b dama laba, ir vusi tai ien kt, tik un t nepast v nek da saikne starp iek ri un pie eršanos.

D rg Lu ze, tevis rad t s tr sas nemazin ja manas v lmes un m su piln g sapratne nedz apmierin ja manas j tas, nedz nomierin ja manas fant zijas. K p c manus piedz vojumus ar vieglas uzved bas skaistul m tu uztv ri k žestu, kas tevi aizvainoja? Ka tas attiec s uz Tevi? Tas ar Tevi visp r nebija saist ts.

Vajadz tu p rveidot leksiku un norobežot š s divas atš ir g s seksta un m lest bas pasaules, un aizliegt jebk dus kop jus terminus.

Draudz ba man ar š iet k š stas un mirdzošas paraugattiec bas, jo t s nav pies r otas ar miesu, erme u berz šanos vai š idrumu apmai u. T nor da lab ko ce u uz m lest bu. Es tev to joproj m pied v ju.

Lai tev veiksm gi,

dams

P.S.

Kas attiecas uz tavu jaut jumu par "eliks ru", es, saprotams, atbildu noliedzoši. Neviena viela neizraisa kaisli. Neviena iztur šan s ne tik, par sp ti metod m, ko izmanto pavedin t ji un liel g s ko etes. Nav svar gi ko m s saucam par m lest bu – iek ri vai j tas – š s liesmas iedegšana arvien ir mist rija.

dam,

Vai tu redz ji?

Kāds paparaci ir pārstēdzis Kādas premjerministru savas mēklis skavoties skāpstot viņu uz
līpm. Cilvēki šeit par to vien runā... Opozīciju partijas pieprasa demisiju, viņa sabiedrotie
nosoda puritāniskos uzbrukumus, un sabiedrības viedoklis ir mainīgs. Jebkurā gadījumā, ja tas
viņam vēl nemaksā amata zaudēšanu, viņa autoritāte jau ir sagrāuta.

Vai Francijā par šo jau zina? Un tu, ko tu par to domā?

Luīze

14

Vai viņš ir vainojams par laulības pārkāpšanu?

Viņš ir vainojams par laulību!

Kā kāds var stāties mērā⁹¹ vai draudzes mēcītāja priekšā un zvērot, ka viņš nekad
nepieskarsies citai sievietei, kā tikai savai? Kurš saprātīgs vērtīs teiktu ko tūdu, ja vien
nebūtu piespiests?

Es nokaunu laulības un to tikumu kā zvērestu, nevis laulības pārkāpšanu, kas man
šī iet dabisku instinktu atmoda.

dams

P.S.

Jā, šeit daudz diskutē par tavu Premjerministru. Lai gan dziļi sirdī mums ir vienlīga par viņa
stāvokli, viņš dod cilvēkiem izdevību runāt par savu tuvāko seksuālajiem un morālajiem
uzskatiem. Tas mums kalpo kā katalizators.

15

dam,

Šorīt biju ieskrījis ciemos pie savas kaimiņienes, lai autu viņai patēnkot, un viņa kā is
mani pārliecināja, ka tu ar vieglu roku esi aizgājis manu jautājumu par mēlas eliksīru...

Rūķis sauc šo kā udzimtas pārstāvi – pietuvojies augam, kas rotāja podu, veica strauju
apstāšanos, pācēla savu augšlīpu ielpojot gaisu caur muti, un pieliektu galvu, sastinguš m

⁹¹ Lai laulību Francijā varētu uzskatīt par oficiālu, tādā veidā ir jāreģistrē pilsētās mērijā pie mēra, vai viņa vietnieka.

ep m nobrauca savu roz purni u gar telpaugu, kam r kakl vibr ja ar vien ska ka murr šana, kaut kas starp dzied jumu un nelabumu. P ris sekund s vi š ri odams apreibin s, aizelsies, ar taisnu asti un ziboš m acu z l t m.

"T ir ka u m tra", paskaidroja kaimi iene, redzot manu izbr nu. "T atbaida insektus, un pievilina ka u dzimtas p rst vjus."

R ūrd ja, aizkaitin ts, ka za ie stubl ji neatbild vi a tuvošan s m in jumiem.

"Nepetalaktons aktiviz seksu los feromonus vi a smadzen s, t da ir terp nu iedarb ba", vi a preciz ja t , it k tas b tu nenoz m gi.

Šaj mirkl es nesapratu, kas mani apstulbin ja vair k – R uzved ba, vai manas kaimi ienes v rdu kr jums.

"T iedarbojas ar uz t eriem", vi a piebilda.

"Un uz v riešiem?"

"Vi us ka u m tra iemidzina."

P c šiem v rdiem m s sm j mies; kaimi iene, jo vi a zoboj s par cilv kiem, un es, jo secin ju, ka sap i satur m su lab k s m las ainas.

Izmantojot pusdienu pauzi biroj , es iev cu inform ciju. Jau t kstošiem gadu cilv ki izmanto m las dz rienus, indes, smaržas, l gšanas, ritu lus, ezot riskas formulas, main s tikai p rdev js – medic na, reli ija, m tic ba, balt , meln , vai sarkan ma ija. Šie Par zes metro marabuti*, kas m s tik oti izklaid ce ot jiem izdalot savus pare ojumus, solot burv bu pieburt izredz to vai izredz t atgriešanas, paldzina trad ciju, saska ar kuru nejauš ba p r j t m nevalda.

K rt gi padom , un pasaki man, ko tu par to dom .

Lu ze

P.S.

K tev kl jas? Past sti man par savu ikdienu. Vai ir k da cita sieviete?

16

Nav sievietes, nav sieviešu.

Neviens tevi neaizvieto, Lu ze.

dams

* Magrebas valstu kult r marabuti ir burvji un v rdot ji, kuriem pied v dzied jošas un pare a sp jas.

17

Sievietes...

Vai vi m nav v rdu? Personalit šu? Tu man raisi sašutumu, dam. K p c v rieši vienm r
rada iespaidu, ka vi i nicina t s, kuras iek ro?

Sievietes...

Vai tev nav apnikušas š s nemit g s med bas?

Es tav viet nospr gtu no garlaic bas.

Atk rtot piedz vojumus vairs nav nek ds piedz vojums.

Lu ze

18

Es dodu priekšroku meža zv ru med b m.

dams

19

Vai tav valod to nesauc par neurozi?

Lu ze

20

To sauc par labu raksturu.

No sav m v lm m necieš; cieš no t , ka vienreiz sakr juš s, t s atdzimst t , it nepaz tu
apmierin juma atelpas.

Un tu, vai tev ir m kais? M kie? Vai tu satiecies ar v riešiem, kuri tev pat k?

dams

21

Neviena.

Es redzu rozes, bet j tu tikai rēķus.

Luze

P.S.

Kar m las eliks ru? Tu man stāsti par sevi, aizmirstot atbildēt uz jautājumiem, kas mani nodarbina.

22

Drg Luze,

Patiesībā tev ir taisnība – m las dz riens eksist!

Šort skujoties es atklāju veidu kā vienā sitienā izraisīt mēlestību.

Kāda negaidīta laime! Un ar kāds farss... Es uzjautrinājos jau vairākas stundas, līdz stāvoklim, kad man jau paliek grūti koncentrēties uz savu pacientu sakāmo. Šobrīd es nozogu minūti laika starp diviem apmeklējumiem, lai tev paziņotu par savu atklājumu, bet es degu nepacietībā tev par to izstāstīšķķ.

Lai tev veiksmīgi,

dams

23

Drgais dam,

Vai tu pabeidzi darbu?

Es kvēloju nepacietībā uzzināt.

Luze

24

dam,

Nežēlīgais! Kopsies šāmu tavu ziņu, es gaidu vēstuli katru minūti. Saspringtā interese, kuru tu radi, kaitē mana darba kvalitātei; ja tu pārķīlgi kavēsi, es pazaudēšu savu darbu, un tavs tava vaina!

Luze

25

Mana d r g Lu ze,

Beidzot esmu p r n cis m j s, un dodos uzbrukum - es varu likt jebkurai sievietei man
iem l ties.

Varu iedom ties par k du?

dams

26

dam,

Tev piem t šarms, maigs ermenis, pleci, kas iedveš droš bu, tu labi smaržo, tava karst
plauksta elektriz roku, kuru t skar, tavs galantums pagodina sievietes, tavas humora
caurstr vot s zin šanas rada pat kamu tavu sabiedr bu, tavas acis m k raid t iek res sign lus,
glaimojot tai, kuru t s redz, un tu esi lielisks m lnieks, tom r vis m š m paš b m, kaut ar to
ir padaudz, ir iesp jams pretoties, mans m ais, pat ja t , kura tev raksta, nem c ja sevi no t
laic gi pasarg t. Neiedom jies, ka visas manas draudzenes grib tu b t man viet ... Kas tev t
liktu gavit t? Iz emot neierasto pašapmierin t bu...

Bijušais upuris

27

D r g Lu ze,

Paldies par šo glaimojošo raksturojumu, kas man rada v lmi iepaz ties ar sevi, pat pašam ar
sevi uz s kt flirtu.

Tev taisn ba, es neesmu pietic bas piekrit js, te nu es atz stu tr kumu. Slavin jums nekad
neveido attur bas spozmi, dr z k lielumm niju, nekad nekas smalks nen k no zemajiem
sl iem. Vien lepnums virza indiv du uz priekšu, bet vajag v l devu godk res, lai
desmitk ršotu savu sp ku. Es iztieku ar pietic gu rieni, jo t izr d s esam iedom ba, kas
vismaz k šok viduv j bas.

Tavs apraksts, Lu ze, ne em v r vienu elementu, kurš ir oti svar gs – manu psihoanal ti a
profesiju.

Esmu p rliecin ts, ka ar šo darbu es atkl šu m lest bas kristaliz ciju. rstniec bas k res br d
pacients visas savas cer bas un apspiest s seksu l s dzi as p rnes uz to, kas vi u rst ;
pacient iem jo j tas pret terapeitu, ar kuru vi š grib st ties cieš s miesisk s vai draudz g s

attiec b s. Šaj laik slimnieks zaud jebk du interesi par rst šanu, un pie medi a n k tikai ar nodomu pied v t k du af ru. Šo sentiment lo epizodi Zigmunds Freids nod v ja par transferenci, pazi o jot, ka "to rada psihoanal tiska situ cija".

M su studiju laik pasniedz ji transferenci iem c ja apsl p t, lai analiz to pacientu atgrieztu atpaka uz izvese ošan s ce a. Es pats esmu vair kas reizes balsojis pret šo *virz šanos uz priekšu*, kas paties b liek *virz ties atpaka* . Es tev atz šos, es sev atradu godu, lai atraid tu divas vai tr s br niš gas sievietes, kuras bez attur bas atdev s man.

L k, es atkl ju tavu m las eliks ru.

K da atl dz ba man pien kas?

Sveicieni no t , kurš neizmantoja savus velna sti us uz tev m,

dams

28

Lu ze,

Kas notiek?

Pirms tr s dien m tu man l dzi tev rakst t, bet kopš manas atbildes tu klus .

dams

29

M ais dam,

Ir lietas, pie kur m vispirms vajag pierast, lai izbaud tu garšu: kafija, cigarete, broko i, vientul ba.

Es cenšos pieradin t to p d jo, jo t ir mana jaun draudzene.

Lu ze

30

Lu ze,

Es neticu, ka mana zi a tevi ir apb d in jusi.

Vai ir atgad jies kas slikts?

dams

P.S. Tava vienaldzība mani salda.

31

dam,

Savdiķi katlums tevi nospiež! Es neatminos, ka tu būtu satraucies kamēr mēs dzīvojam.
Par z...

Atslēbīti, nekas nav noticis. Neesmu nepakļuvusi zem mašīnas riteņiem, ne nogrimusi
Sanlor nas diben; mans kuršis ir pārdzīvojis Kanādas brieža steiku, putnu* un kavašrupu.
Atvaino manu nepieklājību, bet vai es varu tev lūgt izdarīt vienu lietu?

Ja? Paldies.

Patiesībā, trīs lietas:

- 1) Atstāt flakoni un ar mani smaržot *Cuir de Russie*, retumu, kurš ir nopirkams tikai galvenajā Chanel namā, uz Kambona ielas. Protams, es tev atdošu naudu.
- 2) Pārbaudīt, vai vārtīgais "Bstamo sakaru" izdevums neslēpjas starp tavām mantām. Es to nevaru atrast savās kastēs. Saprotams, tekstus es varētu dabūt vienalga kur, bet šis konkrētais eksemplārs būtu jānosūta, kas ar papīru tik plānu un izturīgu kā bēle ir viengādāšana notīva, kas man palikusi.
- 3) Vai tu varētu izpildīt vienai no manām kolēm juristam, kas dosies uz Franciju? Viņa meklē pārkrāpumus dzīvībai Parīzē – tikpat labi varētu meklēt visturāzobiem – un es atceršos, ka tavs brālēns Simons izrādīja belģus studio tipā dzīvokļus bēniņos. Tie ir jauki, labiekārtoti un atbilst visām maksimālajām. Ja tu piekrīti, es viņai pateikšu kā tev sazināties. Runājot par tavām lasīšanām, es par to domāju, drošs, ievēcot informāciju. Tu smaidīji redzot savu Luīzi ar degunu iekš Zigmunda Freida "Psihoanalītiskās tehnikas" braucot metro, kamēr visi citi apkrāpās šausmu stāstus vai mēģināja romānus. Protams, šādas lasīšanas mēģināšana netiek uzskatīta par vilinošu, tāpēc, man par lielu pārsteigumu, tas nodrošināja slaidu studentu uzmanību.

Es dodos, birojos krāj dokumenti.

Luīze

32

* Kanādas nacionālais diens, kas sastāv no frizkartupeņiem, kas pārklāti ar siera gabaliņiem un brūnmaizīti, veidotu no vistas vai liellopa buljona, sals un etiķa.

D r g Lu ze,

Ar eksprespastu es tev šor t nos t ju smaržas un gr matu. Tie izplat ja tavu arom tu, izmekl tu, sp c gu, nosl pumaina v raka, aug u un mandar na mizi as sajaukumu, tik izteiktu, ka slaic gi man š ita, ka t esi tu, ko es iepakoju un uzticu nepaz stamam kurjeram, kura v na pies tin t seja un zv ain s rokas man izrais ja riebumu.

Kas attiecas uz tavu kol i, ar tur viss jau ir sarun ts. Vi ai tikai atliks man piezvan t, un es vi u aizved šu uz vienu no studio dz vok iem, uz Reom ra ielas.

Atvaino, ka mana v stule ir tik sa. Viens pacients šodien m in ja sevi nogalin t, kas man liek iejaukties. Iekš ji šis atgad jums mani satricin ja. Kol is Frederiks Ru p c lietas izskat šanas man vair kas reizes atk rtoja, ka es nenesu atbild bu par šo notikumu; kad viens no maniem slimniekiem veic pašn v bu, tas man bend nervus.

Jauku dienu tev, kura to s ks,

Tas, kurš v l tos to beigt,

dams

P.S. Jau ned u Par ze gu liet . Lietusg zes, kas atjauno laukus, skumdina pils tu, ietinot to dr m pl vur .

33

Lu ze,

Tu man neteici, ka tava kol e no Belprovansas ir sts kr š ums. Jauna, naiva un tom r cildena. Ar dievietes augumu. Neaizmirstul šu zil m ac m. Ja es to b tu zin jis, b tu vi ai pied v jis savu dz vokli.

Kas vi a ir par sievieti, š Lil ?

dams

34

Vi ai ir bijuši daži m kie, bet nekas nopietns.

Br va, bez konkr tiem pl niem, ar v lmi paslaist ties pa Eiropu, vi a, k ikviena jauna sieviete, dom , ka ir pieaugusi.

Lu ze

35

K tu dom , es varu vi u iel gt uz vakari m?

dams

36

P rgalv gais, nes c neko š du! Kan dietes nesaprot Vec kontinenta piekl j bu; vi a padom s, ka tu gribi vi u pavedin t.

Lu ze

37

Nu un tad? Vai tad tas ir aizliegts?

dams

38

Skaidrs...

Jebkur gad jum , ja tu gribi vi u savaldzin t, ž žošana b s pret js efekts. Kan dietes pašas uz emas iniciat vu, ja n , vi as aizm k.

J , es zinu, ko tu murmini: "kas par mulsinošu dzimti!" Paties b , tas ir saist ts ar Zieme amerik as audzin šanas principiem – feminismu un anti-ma ismu. V rietim šeit nav tik viegla dz ve k Eirop .

Lu ze

P.S. Turkl t, tu neesi vi as tips. Esmu dzird jusi, ka vi a dod priekšroku sportiskiem partneriem, basketbolistiem vai hokejistiem, un daudz jaun kiem par tevi, s k sakot – sav vecum .

39

Drg Luze,

Es nevaru saprast, vai tavi padomi tiecas man pal dz t vai aizkav t vi u iekarot.

Un tom r, daudz nedom jot k p c, es tevi paklaus šu. Varb t gribu tev pak auties prieka p c?

Tavs dams

P.S. Labas zi as – mans pašn vnieks atlabst.

Un ar lietusg zes ir beiguš s.

40

Drgais dam,

Tavs eliks rs mani satrauc jau divas ned as.

Es las ju, p t ju, pr toju, un nu esmu gatava iebilst.

Tu maldies savas metodes nek d gum .

Ideja izrais t m lest bu pateicoties psihoanal tiskai rst šanai dzima š s prakses rašan s br d , aizs c ju – Freida, Ferenzi, Junga, Džonsa – laikmet . Š iet, ka pat Oto Ranks nereti izmantoja š s transferences, lai bez sirdsapzi as p rmetumiem var tu dz vot ar sav m skaistaj m pacient m, taj skait Anaisu N nu.

Bet transferences ir k uvušas ret kas.

K p c?

Psihoanal tisk s metodes nav daudz main juš s, ta u laikmets gan ir!

Devi padsmi t gadsimta beig s un divdesmit gadsimta pirmaj ceturksn par libido neviens nerun ja; ne vien kristisk tikum ba un spiediens to aizliedza, bet ar tr ka v rdu, t pat k izpratnes. Šodien pasaule griežas cit d k. Filmas, rom ni, laikraksti, žurn li, telev zijas šovi, radio p rraides, interneta adreses un blogi laiž klaj diskursus par seksu, kas vairs nav tabu.

Un v l man š iet, ka Freids vai Tu, j s k daties pie emot, ka j tu novirz šana uz medi i pieder pie anal tisk procesa. Š tranference, ne tuvu ne n kam no iekš j meh nisma, n k no rpasaules. Laik , kad par to nerun ja, patients tik oti v l j s atkl t savas v lmes, vilšan s, un erotisk s fant zijas svešiniekam, kuru tas interes , ka tas padar ja terapeitu valdzinošu; turpret , sabiedr bas dz l s, kur s tiek apspriestas vi a v lmes, patients aprobežosies ar rst šanas turpin šanu. Transferences izžušana soda m sdienu baudk ri.

Psihoanalītiķi-pamatlicīji atguva draudzes priesteru vietu bikškrāslā karstajā midzenī, pat ka
ieguva miesisku ietekmi, ko radīja striktīvide, noslīpuma kults un juteklisku jūdzienu
trūkums.

Es uzskatu, ka Tu pārvērtīsi psihoanalīzi erotiskā spējā.

Vai ar dodies tās pielietot totalitārā režīmā?

Kāpēc ne Ziemeļkorejā?

Lai tev viss labi,

Luze

41

Luze,

Tu mani izaicini?

Pirms apmesties uz dzīvīphenjan, es tev pierādīšu, ka man ir taisnība.

Demonstrācija šīs šort.

Tava kolēģe Lil, dieviete, kas nekā no citas sabiedrības, un nēsā bakus augstumā virs ceļa
gluži kā nēsātā pācslīpošanas apavus, nemanot, ka satrauc par zīdēt, līdza noturēt analīzi
sesiju ar mani.

Kaut arī man vairs nav vietu jauniem pacientiem, es viņu pieņemu.

Tevis dā.

Pirmkārt, tāpēc, ka atturot mani viņu pāvedināt, tu padarīji pieaugamu to, ka es viņu uzņemu
starp saviem slimniekiem.

Otrkārt, tāpēc, ka par nepatiku tavam skepticismam, es noteikšu, ka man ir mīlas eliksīrs.

Iebildumi, Jūs Augustā?

dams

42

dam,

Tas, ko tu uzskatīsi, ir nesmuki.

Es iebilstu.

Luze

P.S. Un ja nu es pabrīdinātu Lil?

43

Mana nabaga Lu ze,

Tas vienkrāšais fakts, ka tu man ar to draudi, nozīmē, ka tu to nedar si.

dams

44

dam,

Es neesmu un nekad nebūšu tava "nabaga Lu ze".

Kaut arī Lili nepieder manam draugu barim, es protestēju pret apvērsumu, kuru tu slepeni baidīji. Ne vien viņa ir iekritusi lamatas, bet no malas arī šķiet, ka es esmu tā, kas viņu ir pakļāvusi briesmīgam nododot tavās rokās, lai sameklātu dzīvokli, un pēc tam ar tavu izvelkamo dāvanu, uz kura apmierināt tavu miesisko godkārību.

Tāpat pat pārticīgo nepiedien godprātīgu, vai arī es tev vairs nerakstīšu.

Lu ze

P.S. Kā tu spēj man nepatikt pēc tam, kad tik ļoti patīki? Vai tu man nešķitī pievilcīgs tikai iluzijās? Savas vilšanās apgaismota, es mēsu attiecībā saistītu ar blakusstāstu.

45

Par vīlu, Lu ze.

Es neesmu tikumģīvrietis, kādu tu ceri mani esam. Nav vīlmes, kas vīl tos. Tu prasi apelsīnus no beles.

dams

46

dam,

D r gais dam,

Seksam nav mor les, kas ir iemesls k p c cilv ki sev to uzspiež. Bez noteikumiem neb tu ne p ru, ne ime u, ne sabiedr bas, viss iesl gtu haos ; pateicoties aizliegumiem m s pamet m džung us, lai dotos uz pils tu. Nes ro, ka esi pr t gs, dam, tas liecina, ka tu esi p rvar jis prim ta stadiju.

Pat kams atkl jums? Vari nepateikties.

Ta u uzman gi! Ja tu vairs neesi primit vs, tu vari izr d ties perverss, tas ir risks, kas uzgl n pr tiem, kuri sasniedz augstu izsmalcin t bas l meni. Zem aiztur m, kuras tev uzspiež apzi a, tu turpini sadegt iek r tik oti, ka Lil tevi no paša s kuma ir apb rusi, un tu sap o par vi u, lai man pier d tu, ka esi ieguvis jauno m las eliks ru.

Vai tev neš iet, ka lab k vajadz tu vi u uztic t k dam no taviem kol iem? Frederikam R , piem ram, draugam, kuram tu var si atkl t savus sirdsapzi as p rmetumus un atsaukt atmi m su stulbo sacens bu – es tev to at auju. Vismaz Lil b s droš b .

Sk pstu.

Lu ze

P.S. P r Monre lu kr t sniegs, daudz v s ks un mirdzoš ks k pavasar , pieš irot pils tai pavedinošu un nevain gu noska u.

P.S.S. Es iepazinos ar Brisu, v rieti, kurš man pat k. Vi š ir br vs, elegants, dai run gs, jo str d izdevniec b , š ries pirms diviem gadiem un mekl stipras, ilgstošas un nopietnas attiec bas. Nek kop ga ar izk m jušajiem studentiem, kuri man spiežas kl t metro braucienu laik , jo ir manas intelektu l s las mvielās un par zietes augsto pap žu kontrasta uzbudin ti. Pagaid m Brisa kl tb tn es minstinos, p rbaudu vi a iek ri, tom r es nev los palikt par neie emamu cietoksni. M lest ba iepl st man .

49

D rg Lu ze,

Sievietes m l m lest bu, v rieši ar to nodarbojas.

Rindkopa par Brisu man š ita p rsteidzoša.

To p rlasot es izv rt ju, kas ir tas, kas m s – sievietes un v riešus – š ir, un tik oti sarež attiec bas. Kad tu piemini savu novecojušo v ver ti, tu sit bungas un p t tauri, man pazi o jot

par sentimentālu mīļību. Es laikam sapņoju! Un tu pievieno laiku, lai visbeidzot sev apstiprinātu, ka jās tiecieties viens pret otru. Zemteksts: es pieragu tikai tad, kad mīļū un esmu mīļots.

Kādi meli!

Ja starp jums būtu vien iekāre? Viena un tā pati? Kāpēc tu to jauc ar mīļību?

dams

P.S. Acīmredzot, vištevīmanā izliekoties, ka meklē "spēcīgā, ilgstošā un nopietnā attiecībā". Viņam vajadzēja atklāt šo žurnāla klišeju lasītāju vārdus.

50

dam,

Vai Tu būtu greizsirdīgs?

Man patīk tavas domas, jo tās norāda uz tavu pieredzi.

Starp citu, cik tālu tu esi ticis ar manu kolīžu Lil?

Luze

51

Luze,

Es ienestu greizsirdību un būtu saniknots, ja to piedzīvotu.

dams

52

dam,

Tu vari būt saimnieks savā mājoklī, bet ne savā jūtībā.

Luze

53

Lu ze,

Divi elemeti tav s iepriekš j s v stul s man izrais ja riebumu:

1. Tu interpret manu br din jumu attiec b pret tevi un Brisu k aplamu greizsird bas izpausmi. Gluži otr di, es tevi mudinu p rgul t ar vi u, neapgr tinot sevi ar liekul bu. Iemesls manam gnumam ir nepatiesais runas veids ar k du j s aptraipiet savas fr zes, žanrs "sp c gas, ilgstošas un nopietnas attiec bas" ir iek res, kas neuzdrošin s par d ties kaila, ap rbšana.

Greizsird ba nav m lest bas manifests, bet gan saasin ta priv t pašuma saj tas forma. Es nekad neesmu uzskat jis, ka tu man pieder tu, ne vakar, ne šodien.

Cilv ki m lest bu d v par daž d m patolo ij m, bet t da ir š aps st ba pievienot sev k da ermeni un dom šanu, izn cinot otra br v bu.

2. Es tev nesniegšu nek dus jaunumus par Lil , tie glab jas k profesion lais nosl pums, un man nav ties bu to izpaust. Tikl dz vi as nosl pumi p rk pj manu ausu slieksni, tie non k aizsarg taj zon , kurai neviens nevar piek t.

Es aprobežošos tev atkl jot, ka vi as personalit te izr d s daudz fascin još ka k vi as riene autu dom t. Maza, trausla meitene, kas nav p rliecin ta, ka ir nov rt ta, sl pj as šaj lieliskaj ermen , kas drosm gi afiš vi as perfektumu. Pati sev ienaidniece, vi a katru mirkli sevi izmet miskast . Vi a nekur neredz skaistumu; ne vi as kompetenc – vair ki Makžila universit tes diplomu -, ne vi as lingvistiskaj s sp j s – fran u, ang u, v cu un sp u valodas -, ne vi as rien – vi a v l tos b t viduv ja!, - ne vi as acu tumši zilaj , kur vi a pati redz tikai peldbaseina hlora kr su.

Par ze vi u izsit no l dzsvara, sagraujot r jos krit rijus. emsim par piem ru vi as rbšan s stila ietekmes, kas n k no amerik u rom niem, žanriem k *Les feux de l'Amour* vai *Amour, gloire et beauté*, š m nebeidzamaj m s g m, kur sievietes ar uzlabot m kr t m str d s ar v riešiem ar transplant tiem matiem: p rliecin ta, ka vajag sevi uzkr sot un rbties k Kalifornijas ielenei, vi a izce s starp par ziet m, kuras nekultiv tik piedauz gi provokat vu eleganci.

Esmu p rliecin ts, ka ar puiši, ar kuriem vi ai ir bijušas saist bas, atbilst hollywoodiskajai dumj bai, kur s kot ar vad t ju un beidzot ar finanšu anal ti i, katrs t vi š ir iededzis, ar platu muguru un s rfot ja v derpresi.

Vienu vakaru, izmantojot divus iel gumus uz Operu, es aizvedu Lil uz "Tristanu un Izoldi".

Vai Tu man sp j notic t? Es vi u nost d ju sarež ta ska darba priekš – etras stundas m zikas, V gners ar vi a dieviš o gausumu, librets v cu valod -, Lil piedz voja sava veida

krist bas. Jo vair k or estris šalca vai dusm s trakoja no dz l m p r mums izlejot t maigo un bied jošo oke nisko bezgal bu, klusumus, aiztures, než l bas, jo vair k Lil tr su oja, non kot l dz vi ošan s st voklim, kur vi ai nebija nek du š rš u. Vi a klaus j s ar visu, tikai ne ar aus m, mati i uz vi as erme a virmoja, vi as gurni š poj s, sirds sit s strauj k. Sar vusies okur , asar m ziedot uz plaksti iem, vi a dreb ja jau kopš prel dijas s kuma. Strauji vi as elpa savienoj s ar Izoldes elpu; t s pieauga, mit j s, l dz nelabumam sinhronas, palaistas lirisk att st b , sp c gas, nenogremd jamas, nosl gum kop ar st gu plos šanos izgaistot sava veida aizraut g orgasm .

In dem wogenden Schwall,

In dem tönenden Schall,

In des Welt-Atems wehendem All,

Ertrinken,

Versinken,

Unbewußt,

Höchste Lust!

Paisum , kas n k,

Ska , kas d c,

Visaptveroš s v smas lielaj ieelp ,

Nosl kt,

Tapt apr tam,

Neapzinoties –

Augst k bauda!

Saldkaisl s m zikas mokas caururba Lil , uzspieda savu ma isko atbr vošanu, aujot aizmirsties starp ska m un izgaist agonijas g rgšanas un dz ves dvašas apvienojošas pasaules harmonij . Br niš gi...

Kam r p r diviem savijušamies m lniekiem laid s priekšgars, Lil nepiemita aplaud šanas reflekss, it k klai odama vi a b tu pazaud jusi nor des uz savu ermeni.

Pie rusies man pie rokas, no š piedz vojuma vi a izn ca p rgurusi, mikla un apreibusi pateic b tam, kurš vi u uzaicin ja uz šo ezot risko ceremoniju, kuru, piedzimstot un tr kstot zin šan m, vi a izt loj s esam neiesp jamu.

"Es nezinu, kas tas ir iespējams", bija viņas vienīgais ukstos izteiktais komentārs. Esmu lepns, es viņu padarīju par Vāģnera cienītāju. Godājām pavadīt ja būvbas nav gājušas bojā oficiālās kultūras formaln, tās visliedzdarbojas uz jaunu personu, kas nāk no šikūtimi.

Un tu? Vai jās ar Brisu izbaudiet monre liešu mūzikas enerģiju?

Visu labu,

dams

54

Briss un es? Mums viss ir labi. Mēs sīkam flirtu.

Luze

55

Flirts nav mēlestība, bet gan vāļme pāc mēlestības. Tu izšīsti abstraktos vispārīgumus. Nolaidies uz zemes, Luze.

dams

56

Tā kā tu ataujies man lasīt morāli, auj man izsmiet tavu vakaru ar Lil.

Vai ir piemēri, ka terapeits dodas uz tikšanos ar savu pacientu? Turklāt aizved viņu noklausīties "Tristanu un Izoldi", izcilāko romantisko operu?

Man ir tās iespēdas, dārgo dāma, ka mēlas dzīriens iedarbojās ne tikai uz skatuves, bet arī skatītāju rindās: tavas iegārens smadzenes tiecas uzvarēt derības pavadīt Lil!

Luze

57

Es tev neatāju man pasniegt lekcijas psihoanalītikā ortodoksij!

Kaut ar pirms pēris nedēļm es varēju liel ties, iemesls ir zudis, un es tev atkārtoju, ka pat doma vien par profesionālistvokalizmantošanu, lai pāvedinātu Lili, man rada riebumu.

dams

58

Riebums ir viena no apstāstības formām – cilvēki labi kļūdom ar nelabumu, nekā nedomā nemaz.

Luze

59

Tā kā sevi attaisnošana nozīmē tu, ka es atzīstu, ka varētu kļūd ties, es labi kļū aizvēršos. Tomēr es tev daru zināmu, ka man šīs sarakste zaudēs jēgu, ja tu regulāri uzsvērsi novērojumus, kas mani aizvaino.

Ielgo to!

dams

60

dam,

Piedod, ka tevi aizvainoju, tādēļ nebija mans mērķis. Pārlasot tevis teikto, es sapratu tavus argumentus un es atkāpjos.

Mea culpa. Mea maxima culpa.

Jebkurš gadījums, es šobrīd tēstāroju priekš Brisas dēļa, ka pat nepiekrišanas gadījumā es pret tevi izturšos raksturīgi labvēlīgi.

Ja šodien atbildēji neganti, tas bija tāpēc, ka tu mani apsūdzēji kaisles pret Brisu aprakšanā, un tev bija taisnība – kopš esam kopā pavadījuši vienu nakti, mēs dzīvojam perfektā idillē.

Es norodu uz šo novērojumu - vai tu pats nemāskāies kā valdonāgs tiecoties pēc Lili? Kāpēc to slēpt?

Kur ir kaut kas slikts?

Personīgi mani tāda pievilcība nekādi neaizvaino.

Un es tevi lūdzu, netiesā manu drosmi. Kā mēs pretendējam uz draudzību, ja es tev nevaru teikt taisnību?

Visu labu,

Lu ze

61

D r g Lu ze,

Tava v stule man sniedza tik daudz laba! Vai bez t s es b tu sp j gs m roties sp kiem ar to, d k dz voju?

Vakar konsult cij , m su ceturtdienas seansa laik , Lil p kš i apr v s k das atmi as vid , pagriez s pret mani, un k j s st vot sarkdama pazi oja: "Es j s m lu." Es pac los un ska bals teicu: "Es j s ar ." Lil izpl da asar s un m s met mies viens otra apsk vienos. Taj paš vakar m s k uv m par m lniekiem.

Kopš t laika m s neesam š rušies.

Paldies, mana Lu ze, paldies par tavu skarbo draudz bu, kas mani apgaismoja.

Kas par l ksmošanu! Man viss mutu o... Es biju aizmirsis, cik oti kaisle, izsmalcin ta, reibinoša un d vaina kaisle apbur visumu. Ap pulksten vienpadsmitiem, k pjot r no gultas, noguruši bet atsl buši, m s dev mies uz Kolb ra bras riju, telpu ar apa m lamp m, biezās kokvilnas galdautiem, miec tas das kr sliem, alojošiem komi iem, kas atn kuši dz rot p c izr des, izdres tu viesm u š r sotu, kas par d jušies no pag juš gadsimta ar auster m, garnel m un krabjiem, kuri tikuši svaigi izmesti krast uz m su š vjiem, t it k virtuve pieteiktu streiku b gumam. Es taksim piepras ju izmest p ris l kumus pa izgaismotaj m, nekaun gi l ksmaj m uzdz vot ju iel m, ne emot v r darbu tik pat oti, cik pusdienu pauzi. Atspiedusies pret manu plecu, Lil labsaj t murr ja, p rliecin ta, ka es vi ai d v šu ne tikai savas rokas, bet ar pils tu, valsti un pat kontinentu.

Šor t, gatavojot brokastis, man bija saj ta, ka š ir pirm reize, kad mana iela piedz vo r tausmu, pirm reize, kad debes m piem t šis dz vsudraba mirdzums, pirm reize, kad augst s kr mkr sas fas des man smaid ja, kad maiznieks mani dz v gi sveicin ja, kad kruas ns atrais ja šo zeltain sviesta garšu, kad kafija man iepilin ja savu s vo un uzmundrinošo sp ku. P ris stund s Par ze ir nogatavojusies – t ir k uvusi par izaicinošu, pavedinošu un interesantu pils tu, d v jot lieve us, uz kuriem apskauties, soli us, uz kuriem sk pst ties un krastmalas, kur pastaig ties m su sap iem. Ar dievu troksnim, satiksmei, stresam, smagam darbam, p rapdz vot bai; es un Lil , kop m s so ojam smalk un klus apk rtn , tik pat romantisk k m s.

Šodien es liku saviem pacientiem noticēt, ka es neįtосу visai labi; rīt mēs ar mašinu dosimies uz Truvillu – Lil atklās, ka Normandija veido Parizes pludmalį.

Melst bažija į izgudro, lai padaritu dzīvīgotiskāku.

Visu labu,

Ar uzticīgusīrsnību,

dams

63

Drgaisdam,

Liktenisvīļis, kam sāgtām laimi vienlaik, tu ar Lil, un es ar Brisu. Lai šie jaunizveidojušies pāri neaptraipām suagrāko kaisli, bet gan saglabājam žēģizēmīsu draudzības labvēlības, kas ir kādāvānā.

Es nekad nebūtu iztolojusies līksmātrisinājumu mīstām.

auj man tev veltīt šos vienkāršos vārdus – esi laimīgs.

Luze

P.S. Briss, kuram es pastāstīju par tavu sakaru ar Lil, pievienojas man, vīlot jums to labāko.

64

Drg Luze,

Es biju aizmīrsis, kam ir paredzētas naktis.

Atgriežoties no Truvillas, kur mēs aizvadījām tik daudz stundas draiskojoties, no istabas iznākot tikai, lai aprītu jūras veltes vai lai iedzertu okeānā vīju, mēs esam atgriezušies darbā par z.

Es mazguū. Tas nav miegs, kas man vajadzīgs, bet gan Lil. Piespiest viņu sev klāt, samot, ieiet viņā, sarunāties par c orgasma, līk, kas atpūšos. Viss pārjais mani neinteresē.

Katru nakti mēs jāmīes kādivi Robinsoni, kas dala pamestu salu; mēs apkāmpjamies, apzinoties, ka kādu dienu pie horizonta parādīsies kuģis un piedāvās mums atgriezties normālā pasaulē. Kaut tas notiktu par c iespējams vīlīk!

Un tu? Pastāsti man par Brisu.

dams

P.S. Lil' ir t s pašas smaržas, kas tev, ret s *Cuire de Russie*. Neticami, vai ne?

65

D'rgais' dam,

Man nesanktu m's aprakst t' lab' k' k' tev.

Ar no manas puses t' ir t' kama spēle. M's ar Brisu piedz' vojām pirmo reizi sv' t' laimi, kam r' iepazīstam partneri, vi' a' ermeni, smaržu, piesk' rienus, sarunas, vi' a' seju pamostoties, gaumi, raizes, k' d'as, humoru. Es atveru daudzsološu gr' matu. Katrs elements š' iet jauns, pat pirmie ieradumi.

Es sl' kstu pat kamos mirk' os blakus vi' am. Tom' r' es nesp' ju attur' ties un tos nesal' dzin' t' ar tiem, kurus piedz' voj' m' m' s' ar tevi, atmi' viegli atāust' m' su romance.

M' su st' sts paliek visiespaid' g' kais.

Pirm' s' m' lest bas skaistums ir taj' , ka t' v' l' nav beigu vaj' ta, cilv' ki tic' m' ž' gai tagadnei un nepaz' st' nogurumu. P' c' tam pirm' s' m' lest bas l' is infic' n' kam' s'.

Tas netrauc' ... Sal' dzin' jumi, kurus mana dv' sele veic man par sp' ti, diez ko nen' k' par labu Brisam, kurš man š' iet maz' k' aizraut' gs' k' tu... ja vien t' neesmu es, kas izvair' s' iesaist' ties un b' t' aizrauta. M' su attiec' bas vair' k' š' iet veiks' m' gs' piedz' vojums, nek' t' s' ir paties' b' .

Kaut' kas – kas? – paliek bl' vs, bezkr' sains.

D'rgais' dam, es neuzdrošinos formul' t' šo nepatiku, jo tu un es, m' s' turpm' k' esam pasarg' ti viens no otra ar sav' m' jaunaj' m' dz' v' m. Un tom' r' es vaic' ju – k' p' c' m' su saikne nebija ilgstoša?

Tava Lu' ze

66

Mana d'rg' Lu' ze,

M' su saikne p' rst' ja b' t' ilgstoša, jo t' bija ilgstoša. Laiks nav m' lest bas sabiedrotais, tas ir labv' l' gs' tikai draudz' bai.

Kad cilv' ki satiek bijušos dz' vesbiedrus, kuru' erme' iem ir maz' kas sl' pes p' c' baudas, vi' i dom' , ka pieradums ir tas, kas izs' c' iek' ri, bet es baidos, ka t' ir daudz nopietn' ka izž' šana – pie' eršan' s' izn' cina kaisli. Jo saikne k' st' stipr' ka, jo vair' k' t' noš' iras no' erme' a. K' da

m n ga nodev ba! Turpret pievilc ba vedina m lniekus gl st t, sam ot vienam otru,
savienoties, abpus ja pie eršan s pamaz m izspiež saikni. M lest ba n k caur miesu, bet p c
tam pastumj to mal .

M s esam pretrun gi, mana d rg Lu ze, m s vada divi daž di sp ki.

M lest ba kultiv zin šanas, iek re piel dz nezin mo. Kam r m lest ba paliek uztic ga l dz
p d jam elpas vilcienam, pirksti, plaukstas, mute, penis un rajons zem jostasvietas ir d kai i,
vienm r trauksmaini, gatavi jauniem galam r iem, atš ir g , sav d vilin ti. Pret ji j t m, kas
mekl notur bu, atdzimstoš m puls cij m ir v lme p c p rmai m. Kas d s vienu dienu
katru savas dz ves dienu?

Mana kaisle p c Lil , t pat k t , kuru jutu pret tevi, izzud s. Tas mani neiepriecina, bet es to
pie emu. aun kais – es to zinu. Mana vien g v lme ir, lai tas b tu nov loti un vienlaic gi.
L k, tas, ko sauc par laim gu aizraušanas – attiec bas, kas izz d kop j destrukcij .

M lest b ir tikai viena než l ga tra dija – ja viens no partneriem ir aizsteidzies uz priekšu,
vai nu kaisl , vai t s noriet .

Tavs draugs,

dams

P.S. Mans pašn vnieks prec s!

67

D rgais dam,

Viens jaut jums man neliel mieru – tu redzi ar citas sievietes, vai vien gi Lil ?

Lu ze

68

Tikai Lil .

dams

69

K ds pac lums sal dzin jum ar iepriekš jiem m nešiem!

Lu ze

Agr k es skat jos uz vienu sievieti p c otras tik bieži, ka tas vair k sliec s uz neatlaid bu nevis iek ri. Šaubu nav, es centos tevi aizmirst, mana d rg Lu ze; ja ne tevi, tad m su neveiksmi. Man patika sevi uzskat t par visnota baudk ru. Ne vienm r tas ir tikums, kam sevi ir visvair k j piespiež.

dams

D rgais dam,

M s ar Brisu bij m aizbraukuši uz laukiem, uz vi a m ju Lorantid , net lu no Montremlantas.

K da eksotika! Iedom jies vair kas stundas ce , milz gas baltegles, nog zes, kas pieaug nenogurstot, starp ledus m riem iespr dušas šosejas, pies tin ti zilās debesis, tik mirdzošas, ka uz t m nav iesp jams pal koties nesamiedzot acis, un tad p kš i kalnu m ji as, izvietotas šur un tur, ko etas, br nas, spodras un tik pat mier gas k maketi. Brauciena laik man š ita, ka m s ar Brisu atgriežamies b rn b , k Ans tim un Grieti ai iesl gstot pasaku pasaul ar kuplu mežu, kas ikvienu padara niec gu, žilbinošiem plašumiem, kur sniegs – te p deris, te ledus, te jogurts – saj smin s par sav m metamorfoz m. Kopš m s esam patv rušies gu ba u m ji , es nov rt ju imenes noz mi, baudu, kuru biju spiesta aizmirst uzturoties labv l g valst . No jauna atkl jot robežu starp rpusi un iekšpusi, es glaimoju biezaj m sien m, izbaudu intimit ti, ko sniedz audumi – pledi no kašmira, šalles no angoras, segas ar aitas vilnas oderi – un steidzos pie kam na k maza meiten te pie g d ga t va.

Ja Tu b tu vakar redz jis mani un Brisu, Tev b tu visas ties bas par mums pazoboties – misters un misis Alu cilv ki, divas kailas b tnes, satinuš s zv r d s, aps duš s pie televizora koment hokeja sp li. Kurš b tu dom jis, ka ripi a, par kuru c n s ar n j m bru oti sp c gi v ri, man liks virnot? Nebeidzama laime... Piekr tu, m s bij m mu gi, bet laim gi.

Un tu? J s atgriez ties Normandij vai paliksiet Par z ?

Es priec jos, ka tu piedz vo skaistus mirk us ar Lil ; taj paš laik , mani urda viens jaut jums – vai tu nej ties ne rti, ka esi izstud jis vi as kaisl bas uzliesmojumu?

Atceries, ka tu man lepni pazi oji par sp ju izrais t m lest bu un t p c, ka es to noliedzu, tu izl mi man to pier d t ar Lil .

Šodien tu esi panācis savu. Bravo. Bet vai tu esi aizmirsis par mani? Vai eliksrs ir izkritis no tava prāta?

Es tavā vietā sevi slikti aizsargātu no bailēm. Kurš elements no viņas pieredzes attiecas uz formulu? Un kurš attiecas tikai uz tevi?

Lil mēlē baizīdīs vairākas mehāniskās nomainīgās. Ja emocionālā transference vienmēr ir klātesošā rīstīšanas laikā, kā to atkārto psihoanalītiķi, tad Lil aizraušanos mēlē uz tevi, jo tu esi viņas terapeits, nevis tēvčuks, kā tu esi tu; tas attiektos arī uz jebkuru citu aprūpētāju. Lil pret tevi izjūt sava veida bezpersonisku pielūgsmi.

Iespējams, es maldos... Tā kā es pieņemu, ka detalizētā atbilde tev jau ir gatava, apgaismo mani.

Ar draudzīgu sveicienu,

Luze

72

Mana dārgā Luze, tu jāucmēlēš bas aizskāšanu ar tās attīstību.

Protams, es mēģināšu izsaukt Lil kāisli, bet tagad, kad šīs kāisles pastāv, tā kļūst skaidrāka, konkrētā, reālā, neparasta, barojas ar mani, ar to, ko mēs piedzīvojam un veidojam. Elikrs radīja dzirksteli, liesmas vada pašas savu dzīvi, bet ugunsgrāks ir mūsu.

Lai to saprastu, pavairo psihosomatisko saslimšanu – to izraisa prāts, bet tēvčuks tam, vai tēvčuks tu iesnas, gremošanas traucējumi, ekzēma vai vīzīši, organismā attīstās savs ritms, autonomi, izvairoties no atgremošanas, kas to ik pa laikam piemeklē. Pat ja objekts asimilēments savā pagrimumā izcelsmi, posts turpinās. To nožēlot neko nomainītu.

Lai gan es izraisīju aizraušanos ar Lil, tā elpo spēcīgā, intensīvā un tik daudz personiskā, kā es atmetu ar roku savai rīstīšanai, saglabājot tikai mēklīti.

Visu labu,

dams

73

Saprātu – tu aizsviedi akmeni, un tas ripo pats no sevis.

Bet kas notiks tad, ja Lil saprātīs, ko tu esi izdarījis?

Luze

74

Kas to zina, iz emot tevi?

dams

P.S. Nav svar gi... Ja Lil atkl s vilt bu, jaunumi vi u daudz netrauc s. Par v lu. V l lab k, es izmantošu šo atkl jumu, lai piln nopietn b vi ai atz tos, ka es vi u uzreiz iek roju un pie mu k pacientu tikai ar vienu m r i – m l t vi u.

75

dam,

Tavi izteikumi skan d vaini...

Kam r tu manipul ar Lil , tu netieši nor di, ka liktenis ir vad jis ar tevi. It k b tu k ds tumšs, bied jošs sp ks, kas tevi vedin ja vi ai kaisl gi pie erties...

Lu ze

P.S.

Vai m s esam br vi m l t?

76

M lest bu var apspiest, noliegt, ka t mums nes sav s pl stošaj s straum s.

Man bail, ka m su br v ba neizr d s cit d ka, k tikai negat va, kas tas ir saspringts veto, satraukts noraid jums tam, kas iet p ri m su sp kiem.

M su vien g vara – izvair ties no satikšan s, ko mums sniedz laime.

dams

77

D rgais dam,

Tad rodas jaut jums – vai esam br vi m l t vienu vai otru cilv ku?

Vai m s izv lamies?

Vai m s esam izv l ti?

Tevi satiekot, es iepazinu m lest bu no pirm acu skatiena. "Vi š ir stais!", b va mana intucija un mans pr ts.

Šajos p d jos m nešos es secin ju, ka mana intucija un pr ts ir main juši spriedumu, jo m s izš r mies p c pieciem gadiem.

Šodien es sev jaut ju, vai tieš m vi i tik oti k d j s... Cilv ki izboj m lest bu, v loties to padar t m ž gu.

Lab k to vajag pie emt tad, kad t past v, t jau ir pietiekama d vana.

Laime apauj tikai pagaidu z bakus. Kas mums ir pier d jis pret jo?

Cilv k dz v "vienm r" ir vienm r slaic gs.

Tava Lu ze

P.S. P rsteidzoša ir š m su sarakste – m s nevis nerun jam par m lest bu, bet gan m lest b .

78

D rg Lu ze,

K da sakrit ba! Tu atsauc atmi m lest bu no pirm skatiena. Šis ir viens no tiem gad jumiem, kas ir aps dis manu pr tu, un kuru es m inu saprast jau oti ilgi, vai tas attiektos uz maniem pacientiem, vai mani pašu.

K rodas šis "pirmais skatiens"?

Inv zija vai iekš ja revol cijā?

Vai nu m las sp riens n k no rpsaules, vai nu tas n k no mums, no š s neskaidr s un int m s zonas, kur m s iek rojam.

Es grib tu teikt, ka notiek dubulta dzirkste ošana, viena, kas dzimst no nezin ma, iek rota erme a, un otra, kas n k no erme a, kurš iek ro.

Kad es tevi satiku, es sev nesu patiesu v lmi p c m lest bas. Ar savu valdzin jumu tu reiz biji š s m lest bas c lonis un att st t js. Šaubu nav, es tevi iepazinu staj br d ...

P c m su š iršan s, es ac mredzami no jauna, ciešanu form , izjutu šo pašu vajadz bu. Tad par d j s Lil ...

Izdev ba rada m lniekus. Un m lest ba rada izdev bu.

Visu labu,

dams

P.S. Mans pašn vnieks v las mani iel gt uz sav m k z m, Lil liek man piekrist, jo zi k r grib piedal ties fran u k zu ceremonij , bet es uz doto br di apspiežu vi as etnolo isko interesi. Es baidos, ka mans apstiprin jums iedrošin s pacientu v l k mani aicin t k t par vi a b rnu krustt vu, savien bas liecinieku un ko tik v l ne. Groži š iet b stami...

79

Run jot par grožiem, vai esi k dreiz dom jis, ka tu var tu apprec ties?

Lu ze

80

Kas ies cietum labpr t gi?

Es neesmu br vpr t g s kalp bas partiz ns. Zv resti, kurus m ra priekš saka saderin tie, un vi u imenes man š iet utopiskas, novecojušas, nepatiesas, šok jošas. Neviens man nesp s likt zv r t uztic bu, kuru es nesp ju iev rot, jo v riš ajai dabai tik oti piedien mekl t med jumu šur un tur, kas rada prieku. Es p r k oti cienu savus v rdus, lai iesaist tos š d s mu b s.

Taj paš laik , redzot, cik oti mana kan diete vakar aizr v s ar mana pacienta k z m, cik oti vi a izbauda katru šo sv tku mirkli, es teikšu, ka, ja Lil v l tos, es b tu sp j gs apiet savus principus, un sniegt vi ai to prieku.

dams

P.S. Tu redzi, mana m , cik es esmu aizrauts!

81

Lu ze,

tri atbildi man!

Lil man pazi oja, ka vi as darba dev js vi u s ta uz Austr liju. T ir taisn ba?

T k j s str d jat vien a ent r , tev ir j b t iesp jai to noskaidrot.

Vai ar Lil izklaid jas mani maigi sp dzinot?

Man tri ir vajadz ga inform cija, jo es esmu uz sabrukšanas robežas.

dams

82

Mans d'rgais' dam,

Es tikko beidzu sarunu ar direktoru – viš man apstiprināja, ka Lil tiek norkota uz mūsu filiāli Sidnej.

Luze

83

Es esmu satriekts.

dams

84

Saemies!

Luze

85

Es Lil neatlaidšu.

Mēs ar viņu mīlamies, mēs ar viņu runājam par mēlestību. Esmu notiesāts paskaidrot, ko mani glāsti, skāpsti un skatieni pauda iepriekš. Es pieņirbtuves piekru savas distancēt, zobgālg, vairāk ironiskā nekā komunikablv riešābruās, un demonstratīvi un uzticīgi pārvērsos jaukšunel. Man ir grūti, bet esmu nolēmis doties uz priekšu kāils, trausls, ar savām jūtām.

Lil aizbraukšana nav apspriežama!

Mūsu stāsts skāstrumu divsimts kilometri stund – viņai ne tikai ir mēs jvedtālk, bet es ar nevaru iedomāties, kā ar tdu trumu ir iespējams nobremzēt.

dams

86

Mans d'rgais' dam,

Atvaino, ka uzb'žos. M'su draudz'bas v'rd'es nesl'pšu jaunumus, ko nesen uzzin'ju – v'l'pirms nos'šan's Par'z' Lil'zin'ja, ka vi'a dosies uz Sidneju. Paties'b', vi'as uztur'šan's Par'z'no vad'bas puses tika uzskat'ta k'trampl'ns vi'as lidojumam uz Austr'liju.

Es to nezin'ju. Vai vi'a tev to nekad netika pateikusi?

Lu'ze

87

Tas ko tu man past'st'ji, un tas, ko es atkl'ju šaj's p'd'j's dien's, main'ja manas domas par Lil'.

Vi'a uzvedas k'v'rietis – es dom'ju, k'v'rietis no šejienes, eiropietis. Ambicioza un liekul'ga, vi'a sl'pa savus karjeras pl'nus. Neiej't guma bl'is. Klus'šanas cietoksnis. K'da ironija! Kam'r vi'a atlaid's uz mana d'v'na, vi'a st'st'ja par b'rn'bu, sav'm attiec'b'm, fant'zij'm, vilšanos, v'lm'm, radot'iespaidu, ka atkl'j man pašu int'm'ko, bet sl'pa vissvar'g'ko. Ja vi'a man atkl'ja savu priv'to dz'vi, tad sl'pa vien'go, kas vi'ai bija svar'gs – profesion'lo m'r'i. Kad m'sk'uv'm par m'kajiem, vi'a man par to vair'k neko neatkl'ja.

K'es var'ju dom't, ka vi'as soci'liepan'kumi, paaugstin'jums, finansi'lais k'pums b's svar'g'ks par visu? Mums šeit nav't da'tipa sieviešu. Franc'zietes, kas savu dz'vi iegulda darb'vai nu to afiš', vai kompens'nepievilc'gu'rieni. Vismaz tas ir patiesi. Turpret'Lil', vi'as skaistums, agresivit'es tr'kums un vienk'ršums ne'va man saprast vi'as patiesos nodomus.

Es jau ned'u'l'dzu vi'u main't domas. Par'ze ir dinamiska pils'ta, kur vi'a var'tu ie'emt augstu amatu, seviš'i, ja ar vilcienu vai lidmaš'nu var doties pie kaimi'iem uz Londonu un Berl'ni. Tu nesp'j uzskait't argumentus, kurus es izmantoju, dokumentus, kurus es iev'cu, telefona zvanus, kurus veicu un paz'šan's, kuras pielietoju – es noliku savus sakarus un pr'tu pie vi'as k'j'm.

Ak vai! Jo vair'k es uzst'ju, jo vair'k vi'a mani nov'ro no galvas l'dz'k'j'm. "Tu ta'u tik un t'nepl'no mani ieteikt?", vi'a bija sašutusi. Kam'r es izklien'dzu savu kaisli, vi'a k'st'v's'ka, skatiens paliek skarb'ks, ermenis saraujas pie maniem piesk'rieniem. Manos l'gumos un asar's vi'a nej't nek'du l'dzj't'bu, tikai ma'o-istes dusmas, kas grib'tu vi'ai pier'd't sp'ku un at'emt br'v'bu.

Es vi u neiedrag ju. Slikt k, es ieguvu vi as nicin jumu. Ne vien vi a ir atgriezusies sav dz vokl , m s pat vairs nepieskaramies viens otram; vi a nev las, lai es pievienojos pusdien s, vai sagaidu izn kam no darba. Vakar vi a man pat draud ja ar s dz bas iesniegšanu, jo manu dedz go uzman bas izr d šanu vi a uztver k vaj šanu.

Es esmu izmisis. Lai gan šis notikums man liek vi u v rt t cit d k, k personu, kuru biju izt lojies, es nep rtraucu vi u apbr not, katra stunda, kad esam š irti, pl š manas iekšas. Miegš mani ir pametis. Man ir gr ti koncentr ties uz saviem pacientiem. Viss mani kaitina. Es p rdz voju.

dams

88

Lu ze,

Lil šor t ir devusies prom.

L dz pat p d jam mirklim vi a ar mani sp l j s. Es tic ju, ka vi as lidmaš na dosies ce tikai sv tdien, un es pa vos uz šo ned u, lai rad tu br numu; vi a man nor d ja nepareizu izlidošanas datumu.

Varb t vi a nev l jas man teikt ar dievu...

K k ds var izr d ties tik nej t gs? Vai cilv ki main s? Vai kaut vienu dienu vi a mani m l ja?

Ar to, ko m s piedz voj m es s ku noliegt realit ti.

Beig s n , manas s pes man liek just, ka tas bija pa stam.

Ak, Lu ze, es sl gstu...

dams

89

Mans d rgais dam,

Kam r es dz voju savu dz vi, r ji norm lu, jo es paveicu daudz darba, starojošu, kam r vien es nepamet šu Brisu, k da da a manis dz vo Par z , sit galvu pret sienu, auro, raud un plos s. T ir da a, kas ir saist ta ar tevi, dam, t , kura tevi nekad nepameta, mana dv u br a dv u dv sele.

Es j tu l dzi. Lil tevi než l gi satrieca, sl p jot savus patiesos nodomus, un aizlaižoties neatz stot skumjas, kuras vi a tev ir d st jusi.

K vi a var ja iecirst savus p us tik valdzinoš v riet ? Tikl dz cilv ki tevi iepaz st, aiz skarba pl t zera vi i atkl j maigu b tni. Tavi centieni izlikties gnam un ciniskam izraisa labsird bu t pat k fakts, ka tie izr d s nepareizi. Ir tikai tavas piez mes – bieži – un tava b rda – reiz m – kas dze ; paties b , tava seja pauž maigumu un gars laipn bu.

P c manu kol u teikt , Lil ir pl so a. Vi a izmanto v riešus, un tad tos pamet. Vi a seko tikai sav m interes m; rakstura paš ba, kas nav nedz reta, nedz p rsteidzoša, bet kas veikli nosl pj vi as rienes naivo, mazliet mu go aspektu censties b t perfektai. Attopies, dam. Esi pr t gs. Un galvenais, atceries, ka t bija sp le! Tu v l jies savu piedz vojumu ar Lil , bet negaid ji, ka ar sak vi atgriez sies pie sava eliks ra. Ja tu izl mi, ka š m lest ba ir dzimusi, pasludini t s n vi. Tas paliek tavos sp kos.

Tavs draugs,

Lu ze

90

D rg Lu ze,

Kad es vi u tur ju sav s rok s, mana galva sv ra smag k k kalns.

Bezsp c gi...

To, ko es pratu sastr d t, es vairs nem ku at rd t. Es sevi uzskat ju par savas kaisles noteic ju, nu esmu k uvis par t s vergu.

Akmens ripo un turpina savu ce u.

Kas aizsvieda šo akmeni? Ja es labpr t gi rad ju pie eršanos Lil , kas rad ja pie eršanos man? Ne em galv . Nav svar gi. M lest ba ir te, š neliete. Man nesan k sevi no t s atbr vot. Kas citam bedri rok, pats taj iekr t.

Sav istab , šaj v laj stund , es skatos lauk uz pel c gaj m sien m un va gajiem š fera jumtiem, p r kuriem aizlido net ri baloži, l k dami no pan kušiem skurste iem uz greiz m anten m. Man riebjas Par ze. Cik augstpr t ga pils ta! T sevi redz skaistu, š iedom g net rele, kas rada princes gu atmosf ru, kaut ar t smird, p st, apm cas. Un es, iedom gs, tiecos palikt "par zietis", t it k es nestu aristokr tisku titulu, t it k š ds nepatikšanu kopums mani paceltu p r mirst gajiem. Il zijas...

Dz voklis man rada riebumu. Viss ir drams, kurtis, tās, kam trūkst spožuma, skarbuma. Te valda pliekana ba. Dz voklis man šiet milzīgā tīcībā, ka tas ir drošs. Ak jā, tas ir plašs, divdesmit pieci gadi kredīts. Te esmu nokritis uz grādas, no tīcības – Par ze ir neglāta, un laime nerealizējama. Notikumi ir kaili, bez pievienotas noslūpmainības, šietam mēdzlīm, bez iespējamos ierīstās vislīmās. Vien iztēle dara manas dienas ciešamas. Mēlest ba ir pierdējums, ka mēs uztveram realitāti tikai caur mūsu fantāziju; vēl aunk, tē pierda, ka realitē nav nekas pašs.

Objektivitē nobeigsies piespiežot mani atvērt logu, un pašam sevi izmest tukšumā.

Nebūtās tukšums vienmēr ir vairākvērtīgs tukšums šeit, garlaicīgs, vatei līdzīgs, kur es klaiņoju sevi gaidot.

Acīmredzami, Luze, es dzīvoju tikai rutīnā. Pat ja es neesmu miris, es pievienojos savai nāi. Ar darbību es nespēju patverties, tēk tas mani ved no viena pacienta pie otra, pie bēdīgu, bēdīgu bēdīgu, problēmīgu, ar kurām es saskaros... Vairāks slimnieks kūrsts, bailis no infekcijas, vakar es savus klientus uzticēju Frederikam R. Bod te ir ciet! Priekšskars! Irst tē cilvēkus... Bet no kā? Šodien es savam pašņvniekam jau kopš pirmās seansa dotu pielādētu revolveri – lai vai kā, viņš ir apprecējies, kas ir lēnā pašņvcināšanas forma.

Šajdrām sēgaišredzības brīdīman ir viegli izskaidrot dzīvi, bet neiespējami to aizstāvēt. Eksistence? Pagaidu maldīšanās.

Risinājums? Nē.

Bet man tikpat kā nav drosmes. Vēl bailīgāks kēskumjā! Tiklīdz kā jaundzimušais nēk pasaulē, viņš ir pietiekami vecs, lai ciestu. Jau kopš bērna kājas vajadzētu pierast apdauzt pauri. Cilvēcēģstāvokļa diskomforts nav prātīguma neesamība, bet gan drosmes trūkums. Pats sevi pērtāucē, beigšu bērst tē savu naidu, manas skumjas nav tavas žēlastības vērtas. Irstāvoklī, kurus ir tikpat pazemojoši atklāt kā izciest.

Tikmēr tev rakstē, drukē tavu vērdē, veidotē sēfrēzes pēc tavas vēlmes man sniedz sava veida apmierinājumu. Jā, Luze, dzīvi miglā, kur es cēnos, dažreiz pār dēsbēlva, attēlā gaisma, kas mani gandrēz pērliecina, ka nevajag padoties – tu.

Žēl, ka tu esi tik tēlu. Un cik skumji, ka tu esi laimīgā ar Brisu. Citēdēk...

dams

P.S. Visbeidzot, neuzticēba, neuzticēba, neuzticēba...Varbūt es par to domāju, jo zinu, ka tas ir neiespējami. Viss izplēst.

P.S.S. Nelietis Briss!

91

D r gais dam,
Starp mani un tevi nav nek du š r š u.
Oke ns? To var š rsot ar lidmaš nu.
Briss? Vi š neeksist .
Es tevi gaidu.

Lu ze

92

K l dzu?

dams

93

Es sameloju.
Kopš manas p rv kšan s uz Monre lu, par sp ti man m dusm m, ievainotajai uztic bai un
v lmei patikt, es ne ar vienu nesatikos.
T p c, ka tu mani nokaitin ji piesaucot savus sieviš os iekarojumus, es vienu dienu izdom ju
Brisu.
Nosl pumiem ir tikai viens iemesls past v t – atvieglot dz vi tam, kurš tos rada. Radot šo
fikt vo, galanto v rieti, es sevi aizsarg ju un rad ju br vu vietu, lai tu padotos. Es ar centos tev
at emt varu p r mani, tevi izstumt, un aizmirst, lai ar tas b tu tikai man s il zij s.
Es l dz tam neesmu non kusi. Es tevi gaidu.

Lu ze

94

D rg Lil ,
Tava v stule mani p rsteidza un lika sarkt. V l jo vair k, t mani p rsteidza, jo pien ca sešus
m nešus p c Tavas nos šan s Austr lij .

Paldies par pateicības izrādīšanu.

Precīzi, ka tu pārspē manu ietekmi sava Sidnejas paaugstinājuma saņemšanā. Protams, man nācās cīnīties ar zobeniem, lai atbrīvotu vietu vadībā, jo tavas sāncensis Džoss Gardons uzskatīja, ka šis paaugstinājums ir rezervēts viņam. Tajā pašā laikā, es neuzņemos atbildību ne par viņa kļūmēm Primrozās lietā, ne par izcilību ar kuru Tu, turpretī, vienmēr esi vadījis darījumus. Skaidrs, ka vadība ne vienmēr manas ieteikumus, bet ar racionāli izvēlētiem labāko kandidātiem. Un tomēr, es esmu pateicīga, ka tu atzīsti manus nelielos nopelnus savā paaugstinājumā starptautiskajās birojos. Tas ir ļoti laipni no tavas puses.

Tu saki, ka tev ļoti patīk Sidneja. Es tev saku, ka man patīk Monreāla. Es plānoju šeit palikt. Par zēbāstīkai vietā šim brīvdienam. Pēc plašajiem Kvebekas bulvāriem, kur brīvi sajaucas debesis un vējš, vecā Lutcija* riskē šīst smacjoša; kontrastlābsirdīgum un tiešām attiecībām, kuras piekopj šejienieši, Sanžermānēdeprkvartālā iedzīvotāju viltības, kur lepnums un vara ir svarīgāki par to, kas cilvēkam iekšā, kritiskā uzmani atjaunotajiem nerviem. Stāstot par savu iepriekšējodu, man ir sajaukta, ka šeit es atvēse ojos.

, starp citu, es izmantoju šo vāstuli, lai tev pateiktos par patiesajām sarunām, kamēr tu bijī pie jās Parz, vaicājot man, vai tu vari satikties ar dāmu, manu bijušo partneri. Pat ja mūsu stāstbija beidzies, un man vairs nebija nekādu tiesību attiecībāpret viņu, es izbaudīju tavu pieklājību.

Pēc ataujas sniegšanas es nekad neuzzināju, kas notika. Ne no tevis, ne no viņa. Acīmredzot nekas, emotvēr, ka tu turpināji savu karjeras izaugsmi un viņš atgriezās pie manis. Jā, Lil, ir pagājušie trijdesmit gadi kopš dāmas izkāpa no lidmašīnas manā pazīdams, ka viņš deg nepacietībām apprecēt. Tu spēj aptvert? Viņš atteica saviem pacientiem un nolma turpmāk strādāt Monreālā. Tas viss manis dā! "Tava karjera ir svarīgāka par manā," viņš man apliecināja, "un vienlīdz es pelnīšu mazāk." Francīzā paziņo, ka viņa dzīvesbiedres profesionālāpanākumi ir svarīgāki par viņa pašāpanākumiem - manas ausis neticēja to kādreiz dzirdēt.

Es esmu aizkustināta, tik ļoti, ka dāmas man šīiet izsmelts. Ko viņš ir piedzīvojis? Vai ko viņš nav piedzīvojis? Es nezinu. Acīmredzami, viņš ir pierietis – joprojām pierieš – depresiju, viņš vairs neizstaro to dzīvīgu un prieku, ko es viņā pazīnu.

* Senais Parzē nosaukums.

Es par vienu zobojos... Sevi atrast no jauna, tas nenozīmē būt laimīgam, bet pierst būt nelaimīgam; tādā ir šī pieršana, mazliet lēna, klusa, gandrīz skumja, bet es dodu priekšroku šim rēgtumam, nevis savām iepriekšējām ciešanām.

Man divdesmit gadu jubilejā gaišrēķē man teica: "Kad jūs vairs nemeklāsiet laimi, jūs būsiet apmierināta." Es ēros klāt šim posmam. No pieredzes zinu, ka eksistenci neveido tikai deģisms, entuziasms un kaisle, bet arī kompromiss, trūkumi, izlēmība.

Mana jaunbā nomira Parīzē kamēr bijām šīrti.

Kopš dāms man ir pievienojies Monreālā, es pirmo reizi izmēģinu savu briedumu.

Starp mums vairs nestrāvo kaisle, dusmas, naids, kas mūs elektrizēja, bet izplatās uzticība, nolaidība, labsirdība. Agrāk mēs stājāmies viens pret otru, šodien mēs viens otru pieņemam.

Dažreiz, pesimisma prēmija, es nopūšoties atzīstu, ka piedāvāju dāmam drošu ostu vieglai sakvei; tomēr visbiežāk es pilnām plaušmēlpoju prīlecb, ka esmu viņam dārga.

Tev ir jāsmaida šo lasot, Lil, jo tu un es, mūsu evolūcijām pretējos, ne tikai ēogriskos, bet arī sentimentālos. Tavuprāt, panākumus veido iekarošana, manuprāt – saglabāšana. Cik daždi!

Kurā kādās? Kurai ir taisnība?

Nevienai no mums.

Mēlestība izvairās no loģikas, nepiederot ne spriedumam, ne pierādījumam, ne patiesībai – tā atklāj personāgo izvēli.

Septiņpadsmitajā gadsimtā filozofs Paskāls, konstatējot, ka nevar pierādīt Dieva eksistenci, piedāvāja derbas. Starp miljoniem šaubu viņš parādīja, ka, ja tic Dievam un to respektē, var iegūt daudz vairāk, kā tad, ja tam netic.

Es domāju, ka tāpat ir arī mēlestība. Saderīsim. Liekam tai eksistēt. Lai tā veido manu sakvi.

Mēlestība mani interesē vairāk kā pāvedināšana, orgasmi, pat laime.

Es tev vēlu panākumus tavā jaunajā Austrālijas dzīvē, un savai vēstulei pievienoju pudelīti Cuir de Russie, smaržas, kuras tu sīki lietot tiklīdz es tev tās uzdevīnu, tieši pirms tavas došanās uz Parīzi.

Vai tev tās jāprojām patāk?

Luze

P.S. Ir pagājis gads kopš mana lidmašīna nosēdās Monreālā. Izmisusi dāšīršanās, es vienu vakaru sapņoju, ka pastāv tu eliksrs, kas spēj atgriezt mūsu cilvēkus. Lai cik dīvaini tas nešķīstu, acīmredzot es neaprobežojos tikai ar vēlēšanos vien, un to atradu.

NOBEIGUMS

Nobeigumā bakalaura darba autore veic secinājumus un apkopo atziņas, kas radušās bakalaura darba izstrādes laikā.

Galvenie mērķi, kurus autore uzstādījusi šajam darbam, ir: 1) iepazīties ar epistulāro žanra raksturojumu, 2) sniegt ieskatu žanra attīstībā, 3) izpētīt E. Šmits šo žanru izmantošanā «M las Eliksrs», 4) noskaidrot, kāpēc literāro forma, kas bija populāra 18. gadsimtā, tiek izmantota 21. gadsimta romānā, 5) veikt romāna "M las Eliksrs" tulkojumu. Ir iespējams secināt, ka izvirzītie darba uzdevumi ir izpildīti. Informācija par epistulāro žanru, kas tika ieviesta un izstudēta, arī izstrādāt gan epistulāro žanra raksturojumu, gan ieskatu tās attīstībā, balstoties uz dažādas literāras apskatu. Tāpat apgūta informācija arī izpētīt epistulāro žanru, tiek integrēti romānā "M las Eliksrs". Bakalaura darba autorei arī ir izdevies noskaidrot, kāpēc rīks Emanuels Šmits 21. gadsimta romānā izmanto šo žanru, kas popularitāti piedzīvoja Apgaismības laikmetā. Neskatoties uz problēmām, ar kurām nācās sastapties tulkošanas procesā, realizēti arī mērķi, kas paredz izstrādāt romāna tulkojumu. Lai izpildītu uzdevumus, un tādā veidā stenot mērķus, tika izmantotas divas metodes. Aprakstot metode tika pielietota, lai detalizēti izpētītu epistulāro žanru, tādēļ iesākumā un attīstībā, apkopojot iegūto un izstudēto informāciju. Literāro tulkošana tika izmantota, lai veiktu precīzāku labku Šmita darba tulkojumu, padarot to pieejamā latviešu lasītājam.

Darba izstrādes laikā autore saskārās ar vairākiem problēmiem. Informācija par epistulāro žanru latviešu valodā ir ļoti maz, autorei izdevās atrast tikai vienu grāmatu, tāpēc bakalaura darba teorijas daļā lielākoties ir balstīta uz informāciju angļu vai franču valodā. Katrā vienā problēmā var minēt uzticamas literāras trūkumu. Literāra ir pieejama galvenokārt internetā, tāu pieejams ir salīdzinoši mazs informācijas apjoms par epistulāro žanru, turklāt daļai nav norādīti autori vai informācijas avoti, kā rezultātā bakalaura darba teorijas daļā tapšā nav izmantots pašplašs literāras klāsts, kas savukārt noved pie vairāku atsaucēšanu uz vienu un to pašu autoru vai darbu. Ar Šmita romāna tulkošana radīja sarežģījumus. Tekstā izmantot "français soutenu" jeb "piepacelt franču valoda" tulkojamo materiālu padarīja grūtāku sarežģītā, un tas nozīmē, ka pastāv risks, ka romānā ir vietas, kura darba autore varētu nebūt sapratusi pilnībā, savukārt bagātīgais pašbāzētais lietojums tulkojumā padarīja smagu, un brīžiem pat nelasamu, jo latviešu valodā, diemžēl, nav

nedz š da "piepacelt" reīstra, nedz tik plaša pašbas vrdūklīsta, lai latviešu lasītājam nodotu tekstu ar tdu pašu efektu, kāds tas ir romānam franču valodā.

Par spīti problēmām, bakalaura darbs un tulkojamais materiāls darba autorei sniedz gandarījuma sajūtu, jo ne vien ir izdevies īstenot uzstādītos mērķus un apgūt jaunu informāciju, bet ir arī gūta lieliska pieredze un radītā vārļme turpināt strādāt ar tulkojumu, un iepazīt vēl citus rakstniekus Emanuelu Šmita darbus. Ja bakalaura darba autore nebūtu izvēlējusies tieši šo romānu, epistulārais žanrs turpat paliktu neatklāts apvērsums, turpretī, ja romāna vārļme forma nebūtu tieši tā, kas autorei lika apstāties pie šīs izvēles, iespējams, ka aizraujošais un bagātīgais darbs nebūtu iepazīsts.

KOPSAVILKUMS

- Šmita dai darbu un rakst bas stila rakstur g k s iez mes: 1) izkristaliz jas postmodernisms un re lisms, 2) sarež ts un daudzsl āins teksts pateicoties komplic tu fr žu, plašu liter ro izteiksmes l dzek u, atsau u uz citiem darbiem/cilv kiem/u. tml. lietojumam, 3) m r is las t j rais t p rdomas.
- Epistul rais žanrs ir v sturiski veidojusies forma, kuras pamat v stul s balst ti dai darbi, k piem ram, rom ni, noveles, dzejo i, u. tml.
- Atkar b no korespondentu skaita epistul rie rom ni iedal s vienbals g (*à une voix*), divbals g (*à deux voix*) un polifonisk (*polyphonique*) rom n .
- Epistul rajam žanram rakstur gi š di elementi: 1) emocijas ir svar g kas par sižeta pav rsieniem, jo pašas par sevi ir notikums, 2) person ži ir dramatiski, jo atkl jas tikai tiešaj run , un par t lu person bu las t js var spriest tikai tik daudz, cik auj nojaust autora rakst šanas maniere, 3) autors apzin ti mulsina las t ju, balans jot uz robežas starp izdomu un realit ti, 4) st st t js nav kl tesošs.
- Epistul r žanra s kumi mekl jami jau 15. gad pirms Kristus, ta u augst ko popularit tes punktu žanrs sasniedza laika posm starp 17. un 18. gadsimtu. Šaj laik top vieni no slaven kajiem epistul rajiem rom niem - Monteskj "Persiešu v stules" (1721), Šoderlo de Laklo "B stamie sakari" (1782) un Žana Žaka Ruso "J lija jeb Jaun Elo za" (1761).
- Rom n "M las Eliks rs" epistul rais žanrs tiek izmantots š du iemeslu d :
1) elektronisk sarakste nodrošina tru, kaisl gu un emocion lu v stu u apmai u,
2) v stules ir veids k rom na varo i var paust un aizst v t savas idejas, 3) sarakste auj satuvin ties un dibin t cieš kas attiec bas.
- Liter r tulkošana tiek izmantota, lai prec zi p rtulkotu tekstu, atrodot atbilstoš kos v rdus un izteiksmes l dzek us, un saglab tu autora s kotn jo m ksliniecisko ieceri.
- Tulkojot dai literat ru galvenok rt j p rtulko ideja, nevis v rdi.
- Saska ar teoriju avota valoda j p rv rš m r a valod p c iesp jas neman m k un tulkot jam ir j paliek uztic gam autoram, ta u j sp j izv rt t, kad uztic ba autoram j upur teksta labskan bas vai teksta piem rošanas m r a auditorijai v rd .
- Tulkot js ir k instruments, ar kura pal dz bu teksts no vienas valodas un kult ras tiek padar ts pieejams k dai citai valodai un kult rai.

IZMANTOTO AVOTU UN LITERATĀS SARAKSTS

Avoti:

1. Schmitt, Éric Emmanuel. *L'Élixir d'Amour*. Éditions Albin Michel, 2014., 100. lpp.

Grāmatas:

2. Baker, Mona. *In Other Words. A Coursebook on Translation*. London: Routledge, 2011., 332. lpp.

Baldunīks, Juris. *Svešvārdu vārduca*. Rīga: Jumava, 2007., 931. lpp.

3. Benuš-Dizosu, Annika, Gijs Fontein. *Literatūra Vēsture. Eiropas Hrestomātika*. Jelgava: Jāņa Rozes apgāds, 2013, 991. lpp.

4. Calas, Frédéric. *Le Roman Épistolaire*. Paris: Armand Colin, 2007., 127. lpp.

5. Clifford, E. Landers. *Literary Translation. A Practical Guide*. Trowbridge: Cromwell Press Group Ltd, 2001., 214. lpp.

6. Dhifaoui, Arbi. *Littérature Épistolaire*. Institut Supérieur de l'Éducation et de la Formation Continue, 2007., 141. lpp.

7. Dukate, Aiga. *Translation, Manipulation and Interpreting*. Frankfurt: Peter Lang, 2009., 193. lpp.

8. Hardie, Philip. *The Cambridge companion to Ovid*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002., 398. lpp.

9. Heckendorn Cook, Elizabeth. *Epistolary Bodies. Gender and Genre in The Eighteenth-Century Republic of Letters*. Stanford: Stanford University Press, 1996., 252. lpp.

10. Humbert, Brigitte E. *De la lettre à l'écran: Les liaisons dangereuses*. Amsterdam: Editions Rodopi B.V., 2000., 271. lpp.

11. Garguilo, René. *Le Roman Épistolaire. Le Problème de la Dernière Lettre*. 2002., 11. lpp.

12. Levý, Jiří. *The Art of Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2011., 322. lpp.

13. Poustie, Sarah. *Re-Theorising Letters and "Letterness"*. Edinburgh: University of Edinburgh, 2010., 50. lpp.

14. Rosenmeyer, Patricia A. *Ancient Epistolary Fictions. The Letter in Greek Literature*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001., 363. lpp.

15. Samuelsson-Brown, Geoffrey. *A Practical Guide for Translators*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 1998., 202. lpp.

Elektroniskie resursi:

16. Anon ms. *Un souvenir de grande solitude*. Le monde de l'éducation. 2008. Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html>

[skat ts 2015, 23. febru ris]

17. Barba, Dorothee. *Le matin du depart*. 3 mai 2014.

Pieejams: <http://www.franceinter.fr/player/reecouter?play=892852>

[skat ts 2015, 22. apr lis]

18. Boisvert, Richard. *L'élixir d'amour d'Éric Emmanuel-Schmitt: l'essence du sentiment*. 11 mai 2015.

Pieejams: <http://www.lapresse.ca/le-soleil/arts/livres/201405/10/01-4765572-lelixir-damour-deric-emmanuel-schmitt-lessence-du-sentiment.php>

[skat ts 2016, 2. maijs]

19. Camargo, Igor de. *Ils sont devenus belges*. 14 juin 2008.

Pieejams: <http://www.dhnet.be/actu/belgique/ils-sont-devenus-belges-51b7ba2fe4b0de6db98a3fd4>

[skat ts 2015, 23. febru ris]

20. Dancourt, Emmanuelle. *VIP (Visages Inattendus de Personnalités)*, 26 décembre 2004.

Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=IGHQPb7Jd_A&spfreload=10

[skat ts 2015, 5. febru ris]

21. Editions Albin Michel. *Éric Emmanuel Schmitt*.

Pieejams: <http://www.albin-michel.fr/auteur-Eric-Emmanuel-Schmitt-16374>

[skat ts 2015, 16. marts]

22. Fnac Live. *La tectonique des sentiments*. 8 avril 2008.

Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=m2peOK7miq0&spfreload=10>

[skat ts 2015, 17. apr lis]

23. Kalo, Krisztina. *Romans épistolaires de langue française depuis la fin du 19e siècle*. 2008., 210. lpp.

Pieejams: https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/3173/Ertekezes_KaloKrisztina.pdf?sequence=4

[skat ts 2016, 23. marts]

24. Kennel-Renaud, Élisabeth. *Le Roman Épistolaire*.

Pieejams: <http://elisabeth.kennel.perso.neuf.fr/>

[skat ts 2016, 25. marts]

25. Klages, Mary. *Postmodernism*.

Pieejams: <http://www.bdavetian.com/Postmodernism.html>

[skat ts 2015, 5. maijs]

26. , . , 22 2005.

Pieejams: <http://www.topos.ru/article/4206>

[skat ts 2015, 23. febru ris]

27. Les éditions Albin Michel. *L'élixir d'amour – Éric-Emmanuel Schmitt*, 6. maijs 2014.

Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=yWGJr-tbDKg>

[skat ts 2016, 19. marts]

28. Lesegetrain, A. *Ce que j'écris me dépasse*. La Croix, 7 octobre 2000.

Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-presse.html>

[skat ts 2015, 23. febru ris]

29. Liard, Johann. *Qui est... Éric Emmanuel Schmitt*. Septembre 2005.

Pieejams: <http://www.linternaute.com/sortir/auteurs/schmitt.shtml>

[skat ts 2015, 23. febru ris]

30. Louvriot, Myriam. *Le Genre Epistolaire*. Éditions Didier, 2015., 7. lpp.

Pieejams: http://www.mondesenvf.fr/wp-content/uploads/Ateliers/Nouvellesdu_monde/Fiche_de_synthese_Le_genre_epistolaire.pdf

[skat ts 2016, 14. febru ris]

31. Santini, Laura. *E-pistolary novels in the 21st century we-culture: re-shaping a genre*.

Pieejams: [https://www.academia.edu/3551863/E-pistolary_novels_in_the_21st_century_we-culture_re-](https://www.academia.edu/3551863/E-pistolary_novels_in_the_21st_century_we-culture_re-shaping_a_genre_the_transformation_of_a_single_expressive_form_triggered_by_technological_development)

[shaping_a_genre_the_transformation_of_a_single_expressive_form_triggered_by_technological_development](https://www.academia.edu/3551863/E-pistolary_novels_in_the_21st_century_we-culture_re-shaping_a_genre_the_transformation_of_a_single_expressive_form_triggered_by_technological_development)

[skat ts 2016, 18. marts]

32. Schmitt, Éric Emmanuel. *Biographie*.

Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/portrait-short-biography.html> [skat ts 2015, 5. febru ris]

33. Schmitt, Éric Emmanuel. *Libertin. Commentaires*. 4 juillet 2000.

Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Theatre-le-libertin.html>

[skat ts 2015, 17. apr lis]

34. Schmitt, Éric Emmanuel. *Prix*.

Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-prix.html>

[skat ts 2015, 5. febru ris]

35. Schmitt, Éric Emmanuel. *Statistiques*.

Pieejams: <http://www.eric-emmanuel-schmitt.com/Portrait-statistiques.html>

[skat ts 2015, 17. apr lis]

36. Théâtre Rive Gauche. *History*.

Pieejams: http://www.theatre-rive_gauche.com/theaterhistory.cfm

[skat ts 2015, 5. febru ris]

37. Zauberga, Ieva. *Tulkošanas teorija profesion liem tulkiem un tulkot jiem*.

Pieejams: http://www.rakstiskatulkosana.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/rakstiskatulkosana/Ieva_Zauberga.pdf

[skat ts 2016, 25. febru ris]

SUMMARY

The title of the present paper is "Translation of Éric Emmanuel Schmitt's novel "L'Élixir d'Amour" and related issues".

The purpose of this work is to find and examine available literature about epistolary genre which is the genre of "L'Élixir d'Amour" and to offer an overview of its development in order to see how this genre is integrated in Éric Emmanuel Schmitt's novel as well as to search for reasons why a literary form popular in 18th century is used in 21st century's novel.

The two main research methods used in the present paper are descriptive method, which allows to undertake detailed research of epistolary genre by gathering information based on various sources of literature and literary translation in order to do the translation of the novel.

The present paper is composed of two parts – theoretical and practical. Theoretical part is made of three sections and five subsections. The first part of this work is dedicated to the characteristics of epistolary genre, its development and usage in "L'Élixir d'Amour". The second section depicts Schmitt's biography, most important works and possible influences. The third part of the present paper considers the theory of literary translation as well as analyses the translated material. The practical part of the present paper is Éric Emmanuel Schmitt's novel "L'Élixir d'Amour" translation from French to Latvian.

The research leads to several conclusions – in 18th century epistolary genre was used to transmit an ideology or a morality, also it was a way how through a character the writer could criticize government, religion and society. Nevertheless letters were also used to express feelings, as a lot of epistolary novels involve stories about lovers, intrigues and struggles they encounter. Éric Emmanuel Schmitt chose to adopt epistolary form in his novel because it is a great way how characters can express and defend their ideas, as well as letters can help to found closer relationships between people, and electronic correspondence in this novel allows to quickly send and receive emotional and impulsive messages.

RÉSUMÉ

Le titre du présent document est "La traduction du roman "L'Élixir d'Amour" d'Éric Emmanuel Schmitt et les questions connexes".

Le but de ce travail est de trouver et d'examiner la littérature disponible à propos du roman épistolaire qui est le genre de "L'Élixir d'Amour" et donner un aperçu de développement du genre épistolaire en France, afin de voir comment Éric Emmanuel Schmitt intègre genre dans son roman, ainsi que de rechercher les causes d'utilisation dans un roman de 21ème siècle d'une forme littéraire populaire au 18ème siècle.

Il y a deux méthodes principales de recherche utilisées dans le présent document. La méthode descriptive permet d'effectuer des recherches détaillées sur ce roman épistolaire en recueillant des informations basées dans des sources différents mais la traduction littéraire permet d'effectuer la traduction du roman.

Le présent document se compose de deux parties - théorique et pratique. La partie théorique est composée de trois sections et cinq sou-sections. La première partie de cet ouvrage décrit les caractéristiques du genre épistolaire, développement du genre et son utilisation dans "L'Élixir d'Amour". La deuxième section est consacrée à la biographie de Schmitt, des œuvres les plus importantes et les influences possibles. La troisième partie du présent document traite de la théorie de la traduction littéraire aussi bien que le matériel traduit est analysé. La partie pratique du présent document est la traduction de roman "L'Élixir d'Amour" d'Éric Emmanuel Schmitt du français vers le letton.

La recherche conduit à plusieurs conclusions - au 18ème siècle le roman épistolaire a été utilisé pour transmettre une idéologie ou une morale, aussi il était une manière grâce à laquelle à travers un personnage l'écrivain pouvait critiquer le gouvernement, la religion ou la société. Néanmoins les lettres ont également été utilisées pour exprimer des sentiments, comme la plupart des romans épistolaires impliquent des histoires sur les amoureux, les intrigues et les luttes qu'ils rencontrent. Éric Emmanuel Schmitt a choisi d'adopter la forme épistolaire dans son roman parce que c'est un excellent moyen comment les personnages peuvent exprimer et défendre leurs idées. Aussi les lettres aident à fonder des relations plus étroites et la correspondance électronique dans ce cas-là permet d'envoyer et de recevoir rapidement des messages impulsifs et émotionnels.

_____ darbs
Bakalaura, ma īstra

“ _____ ”
_____ t mas nosaukums

izstr d ts Latvijas Kult ras akad mijas _____ katedr
_____ katedras nosaukums

Ar savu parakstu apliecinu, ka _____ darbs izstr d ts patst v gi;

izmantojot citu autoru darbos public tus datus, defin jumus un viedok us, dotas prec zas nor des (atsauces) uz to ieguves avotu; iesniegt darba elektronisk kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ .____.2014.
V rds, uzv rds Paraksts

Rekomend ju darbu aizst v šanai

Vad t js: _____ .____.2014.
Akad miskais amats, gr ds, v rds, uzv rds Paraksts

Recenzents: _____
Akad miskais amats, gr ds, v rds, uzv rds

Darbs iesniegts ____ .____.2014.

Stud jošo servisa speci lists : _____
V rds, uzv rds Paraksts

Darbs aizst v ts LKA _____ gala p rbaud jumu komisijas s d
Bakalaura, ma īstra

____ .____.2014. prot. Nr. _____ v rt jums _____

Komisijas sekret rs: _____
V rds, uzv rds Paraksts

